

SOCIALTJÄNST OCH
ARBETSMARKNADSFÖRVALTNINGEN
STABEN

ANVISNINGAR
DNR 3.1-0925/2009
SID 1 (16)
2009-12-10

PRELIMINÄRA ANVISNINGAR

**FÖR RESURSMÄTNINGAR FÖR
FASTSTÄLLANDE AV ERSÄTTNINGSNIVÅER I
STADENS VALFRIHETSSYSTEM INOM
SOCIALPSYKIATRIN**

BOENDE MED SÄRSKILD SERVICE

STÖDBOENDE

BOENDESTÖD

SYSSELSÄTTNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	4
Definitioner	4
Bostad med särskild service	4
Stödboende	5
Boendestöd	5
Sysselsättningsverksamheter	6
Beslut	6
Beställning	6
Mätinstrumenten	7
Aktiviteter som mäts för boendeformerna och boendestöd	7
Aktiviteter som mäts inom sysselsättning	8
Resursmätning	9
Resursmätning 1 – preliminär ersättningsnivå	9
Sammanställning av resursåtgång	10
Resursmätning 2 – faktiska ersättningsnivån	11
Ändrat behov av stöd	12
Administrativa rutiner	12
Ersättning till utföraren	12
Ersättningen inom varje insatsnivå avser	14
Kostnader för lokal- och gemensamhetsyta	14
Val av utförare	15
Vid byte av utförare	15

Jämför service	15
Intresselista	15
Frånvarorapportering	15
Bilagor	16

INLEDNING

Från och med den 1 januari 2010 gäller valfrihet inom socialpsykiatrins boende- och sysselsättningsverksamheter (gruppboende, serviceboende, stödboende, boendestöd samt sysselsättning) i Stockholms stad. Valfrihetssystemet innebär att den enskilde som genom biståndsbedömning beviljats ovanstående insatsformer ska få möjlighet att välja bland de utförare som finns. Utförare som ingår i valfrihetssystemet är stadens egna verksamheter, verksamheter som drivs på entreprenad samt privata verksamheter inom staden och övriga länet som staden efter upphandling tecknat ramavtal med. Entreprenaderna deltar i valfriheten med det pris som de har avtalat så länge avtalet löper. Någon resursmätning för dessa entreprenader behöver därför inte göras.

Ett ersättningssystem införs som bygger på en fast ersättning i tre nivåer till alla utförare oavsett regiform. Systemet innefattar även en metod för att mäta vilka resurser som utföraren behöver avsätta för att ge beslutat och beställt stöd till den enskilde i någon av ovanstående insatsformer. Mätningen görs för att fastställa ersättningen till utföraren. Ersättningssystemet avser beslut enligt SoL inom ovanstående insatsformer. Ersättningssystemet omfattar även enskilda som får beslut om bostad med särskild service enligt LSS personkrets 3, socialpsykiatri. Dessa anvisningar har tagits fram för att ge stöd och vägledning vid resursmätningar för handläggare och deras chefer. Mätningarna ska alltid genomföras av en handläggare hos beställarenheterna inom Stockholms stads stadsdelsförvaltningar och enheten för hemlösa.

DEFINITIONER

Valfriheten omfattar insatserna gruppboende, serviceboende, stödboende, boendestöd och sysselsättning.

Bostad med särskild service (SoL, LSS)

Bostad med särskild service kan bli aktuellt då den funktionshindrade, trots stöd, inte klarar ett vanligt boende. I bostad med särskild service ansvarar kommunen för hälso- och sjukvården upp till och med sjuksköterskenivå. Bostad med särskild service omfattar gruppboende och serviceboende.

Gruppboende (LSS och SoL)

Gruppboendet är ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Gruppboendet består av ett litet antal fullvärdiga

lägenheter som är grupperade kring gemensamma utrymmen, där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. De gemensamma utrymmena bör vara placerade så att de kan fungera som den samlade punkten för de boende. De bör ligga i nära eller direkt anslutning till de enskilda lägenheterna och vara lätta att nå. Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser t o m sjuksköterskenivån. Personalen ska ha för arbetsuppgifterna adekvat utbildning samt kunskaper om målgruppens behov. Kunskapsbaserade metoder ska användas i verksamheten.

Servicebostad (SoL, LSS)

Servicebostad utgörs av fullvärdiga lägenheter med god tillgänglighet där stöd och service kan ges dygnet runt och som är geografiskt samlade. Personligt stöd ska ges i den omfattning den enskilde behöver. Detta stöd ska utgå från en fast personalgrupp. De som bor i en servicebostad bör ha tillgång till samvaro i en gemensamhetslokal eller träffpunkt. I anslutning till denna lokal kan även personalens bas inrymmas. Antalet boende i en servicebostad ska vara så begränsat att boendet integreras i bostadsområdet. Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser t o m sjuksköterskenivån. Personalen ska ha för arbetsuppgifterna adekvat utbildning samt kunskaper om målgruppens behov. Kunskapsbaserade metoder ska användas i verksamheten.

Stödboende (SoL)

Ett stödboende för psykiskt funktionshindrade består av ett antal fullvärdiga lägenheter integrerat i ett bostadsområde. I nära anslutning till stödboende ska finnas tillgång till gemensamhetslokal. Individuellt stöd ges efter den enskildes behov vardagar och helger, 365 dagar/år. Stödboendet kan ses som en mellanform mellan ett helt självständigt boende och ett boende i en gruppboende. Landstinget ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser. Personalen ska ha för arbetsuppgifterna adekvat utbildning samt kunskaper om målgruppens behov. Kunskapsbaserade metoder ska användas i verksamheten. För stöd kvällar och nätter utfaller särskild ersättning efter klockan 19.00.

Boendestöd (SoL)

Boendestöd är en social och praktisk stödinsats som syftar till att stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet. I boendestödet ingår praktiskt stöd (allt från motivationsarbete till att utföra åt klienten) i vardagen men också pedagogisk vägledning i att upprätthålla och utveckla den enskildes egna resurser. Boendestöd ges vardagar efter den enskildes behov. För stöd kvällar kan särskild ersättning utgå. Personalen ska ha

för arbetsuppgifterna adekvat utbildning samt kunskaper om målgruppens behov. Kunskapsbaserade metoder ska användas i verksamheten.

Sysselsättningsverksamheter (SoL)

Den enskilde ska kunna erbjudas sysselsättning av god kvalitet. Utbudet ska variera från enklare till mer avancerade arbetsuppgifter. Den verksamhet som erbjuds ska ha ett klart syfte för den enskilde. I verksamheten ska insatser ges som stöder den enskilde med att upprätthålla/utveckla sina resurser. I sysselsättningsverksamhet ska det finnas en fast personalgrupp som ansvarar för kärnverksamheten. Personalen ska ha för arbetsuppgifterna adekvat utbildning samt kunskaper om målgruppens behov. Kunskapsbaserade metoder ska användas i verksamheten. Insatsen ges vardagar. Då ansvaret för rehabilitering är fördelat på flera huvudmän är det särskilt viktigt med samverkan mellan berörda myndigheter samt med näringsliv och organisationer.

BESLUT

Beslut om insatser inom socialpsykiatrin ska föregås av en ansökan från den enskilde eller dennes företrädare samt av en utredning enligt SoL eller LSS (personkrets 3) med hjälp av DUR. För mer information kring utredning och beslut se Riktlinjer för stadens insatser för psykiskt funktionshindrade.

Av beslutet ska framgå:

- Vad den enskilde ansökt om
- Vilka insatser som beviljats och i vilken omfattning
- Målet med insatserna
- För hur lång tid beslutet gäller
- Motivering till eventuellt avslag

Alla beslut måste verkställas, läs mer om verkställighet under rubriken Intresselista.

BESTÄLLNING

Den beslutade insatsen ska utmynna i en beställning. Om insatsen som beviljats ingår i valfrihetssystemet gör handläggaren, utifrån beställningen, en resursmätning för att avgöra vilken ersättning utföraren av den beviljade insatsen har rätt till. Beställningen följer en fastslagen mall, se bilaga 1 samt stadens riktlinjer, där handläggaren anger:

- **vad** som ska utföras,
- **delmål** för aktiviteten
- **omfattning** av de resurser utföraren behöver avsätta för att stödja den enskilde i genomförandet av aktiviteten (visst stöd, stöd eller stort stöd)

När resursmätningen är gjord skickas beställningen till vald utförare. Alla beställningar ska följa samma struktur där det tydligt framgår vad utföraren ska göra samt delmål för varje aktivitet och där omfattningen av stödet också anges. Utföraren bekräftar beställningen och upprättar en genomförandeplan tillsammans med den enskilde. Genomförandeplanen skickas till beställaren för godkännande. I det fall omfattningen av beviljat stöd förändrats så att det medför en ny ersättningsnivå eller nya behov uppkommit görs en ny beställning till vald utförare. Utföraren upprättar då en ny genomförandeplan tillsammans med den enskilde. Genomförandeplanen skickas till beställaren. Observera att en ny beställning och resursmätning ska föregås av en uppföljning enligt DUR för att den enskildes behov först ska fastställas. För att bedöma ersättningsnivån till utföraren används särskilda mätinstrument.

Nya insatstyper som innehåller valfrihet har tagits fram och ska användas för utförare som omfattas av valfrihet. För entreprenader med egna avtal ska dock de gamla insatstyperna användas.

MÄTINSTRUMENTEN

12 aktiviteter ingår i det mätinstrument som ska användas vid resursmätningen inom boendeformerna/boendestöd och fyra inom sysselsättningen, se bilagor 2 och 3. Aktiviteter som inte mäts specifikt omfattas ändå av den beviljade ersättningen. Summan av den skattade resursåtgången anger vilken ersättningsnivå, 1, 2 eller 3, utföraren är berättigad till.

Aktiviteter som mäts för boendeformerna och boendestöd

Mätinstrumentet fokuserar på de resurser som utföraren avsätter för att ge den enskilde stöd i att klara de **vardagsaktiviteter** och **kontakter/ekonomi** som efterfrågas. I mätinstrumentet anges exempel på vilket stöd som kan ingå under respektive aktivitet. Begreppet stöd är ett samlingsbegrepp för allt från motivationsarbete till att personal utför aktiviteten. Är den enskilde beroende av stöd från personal inom mätinstrumentets 12 aktiviteter och i så fall i hur stor

utsträckning? Hur stora resurser krävs i så fall av utföraren för att ge detta stöd och/eller att personal måste utföra det helt eller delvis?

Aktiviteter där resursåtgången mäts inom Kontakter/ekonomi:

- Fysisk/psykisk hälsa
- Medicinsk omvårdnad
- Social förmåga
- Övriga kontakter
- Ekonomi

Aktiviteter där resursåtgången mäts inom ADL – vardagsaktiviteter:

- Handla/ärenden
- Laga mat
- Måltider
- Personlig hygien
- Klädsel
- Tvätta
- Städa

Aktiviteter som mäts inom sysselsättning

Mätinstrumentet fokuserar på de resurser som utföraren avsätter för att ge den enskilde stöd i att klara deltagandet på en sysselsättningsverksamhet enligt beställningen. Är han/hon beroende av stöd från personal på verksamheten inom de olika aktiviteter som mäts och i så fall, i hur stor utsträckning? Hur stora resurser krävs det av utföraren för att ge det stöd den enskilde behöver för att kunna delta i verksamheten?

Aktiviteter där resursåtgången mäts inom sysselsättning

- Närvaro
- Aktivt deltagande
- Kognitiv förmåga
- Social förmåga

RESURSMÄTNING

En mätning görs vid minst två tillfällen, en preliminär mätning och en mätning för att fastställa utförarens ersättning. **Den enskilde deltar aldrig i resursmätningen.** Den enskildes behov fastställs först genom en DUR-utredning alternativt en DUR-uppföljning. Den första mätningen (resursmätning 1) anger en preliminär ersättningsnivå och görs av handläggaren utifrån **beställningen** som i sin tur ska utgå från en DUR-utredning. Resursmätning 2 görs genom en avstämning mellan beställaren och utföraren senast tre månader efter påbörjad insats, då det många gånger inte är möjligt att göra en korrekt mätning förrän den enskilde befunnit sig ett tag i vald insatsform.

Utföraren kan också initiera behov av en ny resursmätning efter fastställd ersättningsnivå och kalla till ett avstämningsmöte. Se avsnitt om *Ändrat behov av stöd*.

Resursmätning 1 – preliminär ersättningsnivå

Den första mätningen görs utifrån den utredning och beställning som föregår beslutet om vald insatsform/er.

Vid mätningen ska följande beaktas:

1. I beställningen ska det framgå inom vilket/vilka livsområden den enskilde har beviljats stöd samt vilket stöd den enskilde ska få, inom respektive livsområde. Stödet ska beskrivas i ett tydligt vad.
2. Varje uttryckt vad ska kopplas till den aktivitet som mäts i mätinstrumentet om stödet ingår i instrumentets aktiviteter.
3. Omfattningen av resursåtgång för utföraren, avseende beställt stöd, ska bedömas utifrån om det är ett visst stöd, stöd eller stort stöd
4. Om samma aktivitet återkommer flera gånger i beställningen görs en samlad bedömning av resursåtgången. Till exempel, den enskilde behöver stöd kring flera delar avseende ekonomi, ett visst stöd avseende betalning av räkningar, ett visst stöd avseende genomgång av post samt ett visst stöd för att planera månadens utgifter. Här behöver handläggaren göra en individuell bedömning om stödet sammantaget fortfarande är ett visst stöd per månad eller om stödet bli mer omfattande.

Bedömning av aktiviteterna

Nivå 0 – inget stöd = personen behöver **inget stöd** av utföraren avseende denna aktivitet/förmåga. 0 poäng.

Nivå 1 – visst stöd = personen klarar oftast av att genomföra aktiviteten själv, eller på annat sätt, och utföraren ger stöd ibland och/eller stödet är ej tidskrävande. 2 poäng

Nivå 2 – stöd = personen har vanligtvis behov av stöd och utföraren ger stöd som är tidskrävande alt. att det krävs två personal. 4 poäng.

Nivå 3 – stort stöd = personen är i behov av mycket stort stöd och stödet som utföraren ger är påtagligt tidskrävande och utförs flera ggr/v. 6 poäng.

Sammanställning av resursåtgång

Vid varje mätning görs en sammanställning av antal poäng på särskild blankett i paraplysystemet, *Sammanställning av resursmätning*, se bilaga 4. Fyll i samtliga resultat av de olika aktiviteterna på blanketten. Både boendeformerna, boendestöd och sysselsättning redovisas på denna blankett. Resultaten adderas och redovisas längst ned på blanketten. Totalsumman anger den skattade resursåtgången. Denna blankett sparas automatiskt ner i den enskildes akt. Den skattade resursåtgången ligger sedan till grund för den ersättning utföraren kommer att få inom varje insatsform. Resultatet, antal poäng och nivå, styr därmed automatiskt ersättningen till utföraren.

Antal poäng inom respektive nivå

Bostad med särskild service

0-14 Poäng ger ersättningsnivå 1. Poäng 16-38 ger ersättningsnivå 2. Poäng 40-72 ger ersättningsnivå 3.

Stödboende

Poäng 0-12 ger ersättningsnivå 1. Poäng 14-36 ger ersättningsnivå 2. Poäng 38-72 ger ersättningsnivå 3.

Boendestöd

Poäng 0-10 ger ersättningsnivå 1. Poäng 12-34 ger ersättningsnivå 2. Poäng 36-72 ger ersättningsnivå 3. Inom varje nivå avseende boendestöd ligger även en

beräknad klienttid uttryckt i antal timmar. Nivå 1 omfattar 1-7 timmar, nivå 2 omfattar 8-18 timmar och nivå 3 omfattar 19 timmar och högre.

Sysselsättning

Poäng 0-8 ger ersättningsnivå 1. Poäng 10-16 ger ersättningsnivå 2. Poäng 18-24 ger ersättningsnivå 3.

Resursmätning 2 – faktiska ersättningsnivån

En ny resursmätning ska göras senast tre månader efter beställd insats för att fastställa den faktiska resursåtgången och ersättningsnivån. Stäm först av med utföraren om beställt stöd och omfattningen av stöd stämmer. Stäm av beställningen med de som bäst känner den enskilde hos utföraren. Om behovet av stöd och eller omfattningen förändrats görs en ny mätning, efter en uppföljning med den enskilde enligt DUR.

När resursmätning görs tillsammans med utföraren

- Börja med att fråga om utföraren varit med om att göra en resursmätning förut.
- Om utföraren inte varit med om en resursmätning; börja med att informera om syftet med mätningarna och gå därefter igenom de mätinstrument som används.
- Gå sedan igenom den gamla beställningen och fastställ om den fortfarande gäller eller om förändringar behöver göras.
- Be utföraren beskriva stödet som ges till den enskilde, som är föremål för resursmätningen, inom de aktiviteter i mätinstrumentet som är aktuella.
- Fastställ därefter eventuell ny omfattning av stöd för aktuella aktiviteter och/eller omfattningen av stöd avseende nya aktiviteter.

Ändring av resursåtgången och/eller behov av stöd ska alltid kunna verifieras genom utförarens dokumentation, men det är den samlade bedömningen som avgör hur mycket stöd den enskilde ska få, dvs. enbart dokumentation räcker inte för att ändra omfattningen av resursåtgången. Det är beställaren som slutligen avgör omfattningen av stöd.

Samma förfaringssätt ska i övrigt användas i denna mätning som vid den preliminära resursmätningen, avseende t ex strukturen i beställningen samt rapportering i paraplyet.

Uppföljning

En uppföljning av beställning och ersättningsnivå görs gärna i samband med att nytt beslut om insats fattas, men minst var 6:e månad. Uppföljningen föregås av en DUR - uppföljning för att först fastställa den enskildes behov.

ÄNDRAT BEHOV AV STÖD

Om behovet av stöd förändras för den enskilde på ett sådant sätt att detta bör leda till en annan ersättningsnivå – ska utförarens dokumentation kunna påvisa att förändringen inte är tillfällig. Först då gör beställaren en ny resursmätning.

Med detta följer att tillfälliga förändringar i behovet av stöd som är orsakade av t.ex. en mer tillfällig nedgång av det psykiska måendet, inte leder till någon förändring av ersättningsnivån.

Om det vid en omprövning av beslutet framkommer att den enskildes behov av stöd inte överensstämmer med vald insatsform ska en ny utredning inledas så snart som möjligt om den enskilde så önskar för att kunna erbjuda en bättre lämpad insatsform.

ADMINISTRATIVA RUTINER

För beräkning av ersättning till utföraren rapporteras varje skattning av ersättningsnivå (nivå 1, 2 eller 3) i paraplysystemet. Rapporteringen sker genom ifyllande av sammanställningsblanketten.

ERSÄTTNING TILL UTFÖRAREN

Ersättning utgår till utföraren enligt den ersättningsnivå som uppmätts. När en utförare kan erbjuda en plats har den enskilde 3 dagar på sig att tacka ja eller nej till platsen. Från den dagen man tackat ja har den enskilde upp till sju dagar på sig att påbörja insatsen innan ersättning måste börja betalas ut. Har stadsdelsförvaltningen/klienten tackat ja är utföraren garanterad ersättning under 14 dagar senast från den sjunde dagen efter det att beställaren tackat ja till platsen. Uppsägningstiden är fyra dagar och efter det löper en tomgångsersättning till lägsta nivå för sju arbetsdagar. Det innebär att handläggaren skriftligt måste säga

upp en plats senast på 10:e dagen för att bara behöva betala den garanterade ersättningen om de första 14 dagar till utföraren. Utföraren får alltid en tomgångsersättning för sju dagar efter uppsagd plats. För boendestöd innebär det ersättning för en fjärdedel av en månadsersättning, för sysselsättning utgår tomgångsersättning för antal beslutade pass under en vecka, för boendena utgår tomgångsersättning för sju dagar.

Ersättningen är ett affärsförhållande mellan beställaren och utföraren. I praktiken kommer det här att innebära att stadsdelsnämnderna då och då tackar ja till en plats och börjar betala för den i avvaktan på att den enskilde påbörjar insatsen. Utföraren kan, under den tid det tar för den enskilde att påbörja en insats eller flytta in i ett boende, ge stöd i eventuellt motiveringsarbete alternativt förberedelsearbete.

Preliminär ersättning utgår fram till dess att resursmätning nummer 2 gjorts och ersättningen fastställs eller eventuell ny ersättningsnivå fastställs.

I det fall behovet av stöd förändrats vid resursmätning 2 utgår ersättning enligt fastställd ersättningsnivå från och med den dag resursmätning nummer två gjorts.

I det fall utföraren kallat till ett avstämningsmöte på grund av ändrat behov/omfattning av stöd utgår ny ersättning från och med den dag utföraren anmälde detta skriftligt till beställaren. Utföraren ska kunna styrka det förändrade behovet av stöd genom dokumentation. Det är dock alltid beställaren som bedömer eventuell ändring av ersättningsnivå. Se också avsnittet Ändrat behov av stöd.

Det är antal poäng som avgör vilken ersättningsnivå utföraren är berättigad till inom varje insatsform. Utföraren ska avsätta resurser för att ge det stöd som den enskilde behöver inom fastställd nivå. Detta innebär att om den enskilde har behov av mer stöd än vad som anges i beställningen (avseende omfattning) alternativt fler timmar än vad som anges i sitt beslut så ska utföraren ge det stöd som medges inom nivån.

Utföraren har rätt till fastställd ersättningsnivå i minst 6 månader under förutsättning att insatsen pågår. Antal pass kan dock ändras under denna period. Om ändring av ersättningsnivå inte hinner registreras innan datakörningen får biståndshandläggaren göra denna ändring manuellt.

Ersättningen inom varje insatsnivå avser

- en fast dygnersättning i tre nivåer för utfört stöd och omsorg samt hälso- och sjukvårdsinsatser till och med sjuksköterskenivå i boenden med särskild service (365 dagar/år)
- en fast dagersättning i tre nivåer för utfört stöd och omsorg till stödboenden (365 dagar/år) med möjlighet att få timersättning vid ett individuellt tillfälligt behov kväll och natt
- en fast månadsersättning i tre nivåer för utfört stöd och omsorg till boendestöd (vardagar)
- en fast halvdagsersättning i tre nivåer för utförda stödinsatser till sysselsättning (beslutade närvarodagar, vardagar)

För personer som uppmäts till mer än 60 poäng, enligt ovanstående beskrivna ersättningsmodell, ska det vara möjligt att göra en individuell prövning, inom insatsformerna: boende med särskild service, stödboende och boendestöd. I dessa fall får beställaren komma överens med utföraren om en ersättning.

Kostnader för lokal- och gemensamhetsyta

För kommunalt driven verksamhet samt entreprenader ingår ej hyresdelen för lokal- och gemensamhetsyta i ersättningen (däremot ingår driftskostnader). Den totala hyran hanteras centralt inom stadsdelsnämnden. Den säljande stadsdelsnämnden tecknar ett hyresavtal med den enskilde vid insatsformen boende med särskild service och stödboende. Ansvar för lokaleffektiviseringen ligger därmed på stadsdelsnämnden. Utföraren måste samverka i arbetet med lokaleffektivisering.

Vid försäljning av en plats på ett boende i kommunal regi och på entreprenad till annan stadsdelsnämnd ges säljande stadsdelsnämnd möjlighet att ta ut den faktiska kostnaden för lokal- och verksamhetsytor utöver den faktiska boendehyran. Detta för att stimulera en tillväxt av nya boendeformer inom stadsdelsnämnderna.

Vid försäljning av en plats avseende boendestöd och sysselsättning till annan stadsdelsnämnd ges säljande stadsdelsnämnd möjlighet att ta ut en fastställd schablonersättning.

Val av utförare

Vid val av utförare är det stadens utbud inom valfrihetssystemet och brukarens behov/önskemål som styr. För sysselsättning, särskilda boendeformer och stödboende är valet fritt över hela staden. För boendestöd är valet fritt mellan de boendestödsverksamheter som verkar i det område där den enskilde bor. Handläggaren ska stödja den enskilde i att välja, det är dock inget krav på att den enskilde gör ett eget val. Handläggare får inte rekommendera en specifik utförare utan endast visa på de alternativ som finns och som är lämpliga utifrån den enskildes behov och önskemål. Information om verksamheten i "jämför service", framtida uppföljningar och eventuella brukarundersökningar samt synpunktshantering finns för att kunna ge en saklig och neutral information om utförare.

Vid byte av utförare

När den enskilde önskar byta utförare avslutas beställningen till den gamla utföraren och ny beställning upprättas och skickas till aktuell utförare. En ny genomförandeplan måste då också upprättas. Se också regler för uppsägning av plats avseende uppsägningstid och tomgångsersättning.

JÄMFÖR SERVICE

För att den enskilde och handläggaren ska få en överblick över aktuella utförare kommer alla utförare att beskrivas i "jämför service" på www.stockholm.se. Observera att det enbart är utförare som ingår i valfrihetssystemet som är valbara.

INTRESSELISTA

Om den enskilde väljer en utförare som inte har någon plats för närvarande ska det vara möjligt att registrera sig på en intresselista. Observera att den enskildes beslut alltid ska verkställas dvs. den enskilde ska erbjudas en liknande insats tills plats blir ledig i vald verksamhet. Verksamhetssystem för hantering av intresselista utarbetas under 2010. Särskilda övergångsregler kommer att finnas fram tills stödet är utvecklat i paraplysystemet.

FRÅNVARORAPPORTERING

Alla utförare ska rapportera frånvaro. För boendena ska frånvaro rapporteras de nätter den enskilde inte sover på boendet, för sysselsättning ska frånvaro rapporteras för de dagar den enskilde inte närvarar, på boendestöd ska frånvaro rapporteras för de dagar den enskilde avsäger sig boendestöd. Frånvaron innebär

ingen påverkan på ersättningen utan ska hanteras som ett underlag i kommande uppföljningar. Frånvaron går sedan att finna i rapporterna kundlista för beställarna och utförlarlista för utförarna.

BILAGOR

Mall för beställning
Mätinstrument för resursmätningar
Sammanställning av resursmätning

SAMMANSTÄLLNING AV RESURSMÄTNING

Uppgiftslämnare (vid avstämningsmöte):

Namn:

Personnummer:

Handläggare:

Resursmätning inom Sysselsättning

Närvaro

Aktivt deltagande

Kognitiv förmåga

Social förmåga

Totalt

0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p

Poäng

Max 24 p

Mätning :

Preliminär

Faktisk

Uppföljning

Påkallad av utföraren

Datum

TOTALT

**ERSÄTTNINGS-
NIVÅ**

Ersättningsnivå: Nivå 1= 0-8 p, Nivå 2= 10-16 p, Nivå 3= 18-24 p

SAMMANSTÄLLNING AV RESURSMÄTNING

Uppgiftslämnare (vid avstämningsmöte):
.....

Namn:

Personnummer:
.....

Handläggare:
.....

Resursmätning inom Boenden och Boendestöd

Kontakter

- Fysisk/psykisk hälsa
- Medicinsk omvårdnad
- Social förmåga
- Övriga kontakter
- Ekonomi

Inget stöd	Visst stöd	Stöd	Stort stöd
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p

Mätning:

- Preliminär
- Faktisk
- Uppföljande
- Påkallad av utföraren

Datum

Poäng

Max 30 p

Totalt

ADL

- Handla/ärenden
- Laga mat
- Måltider
- Personlig hygien
- Klädsel
- Tvätta
- Städa

Inget stöd	Visst stöd	Stöd	Stort stöd
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p
0p	2p	4p	6p

Max 42 p

Totalt

Boende med särskild service

Ersättningsnivå: Nivå 1= 0-14p, Nivå 2= 16-38 p, Nivå 3= 40-72 p

TOTALT

ERSÄTTNINGSNIVÅ

Stödboende

Ersättningsnivå: Nivå 1= 0-12 p, Nivå 2= 14-36 p, Nivå 3= 38-72 p

Boendestöd

Ersättningsnivå: Nivå 1= 0-10 p, Nivå 2= 12-34 p, Nivå 3= 36-72 p

Meddelandeblad

Kommuner: Kommunstyrelse, Nämnder med ansvar
för SoL och LSS, Förvaltningschefer

Nr 3/2011
April 2011

Landsting: Nämnder med ansvar för råd och stöd
enligt LSS

Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun – nya bestämmelser den 1 maj 2011

Den 1 maj 2011 införs nya regler i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, med syfte att förtydliga ansvarsfördelningen mellan bosättningskommun och vistelsekommun.

Enligt de nya bestämmelserna ska bosättningskommunen ha ansvar för stöd- och hjälpinsatser oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Vistelsekommunen kan då i vissa fall bli skyldig att bistå med utredning och verkställighet av en insats. Vidare regleras ett sammanhållet ansvar för insatser, enligt såväl SoL som LSS, till en person som genom ett beslut av kommunen blir bosatt eller placerad i en annan kommun. Grundprincipen om vistelsekommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp enligt SoL i akuta situationer kvarstår.

Meddelandebladet bygger i huvudsak på regeringens proposition 2010/11:49 *Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun*, <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/159012>. De nya bestämmelserna redovisas i separata avsnitt utifrån de olika lagstiftningarna – SoL och LSS – även om flera av bestämmelserna är likartat utformade.

Bakgrund

Bestämmelsen om vistelsekommunens yttersta ansvar i SoL har tillämpats olika av kommunerna och det har funnits skilda uppfattningar om ansvarets innebörd. Tvister kommuner emellan har varit relativt vanliga och fokus har då snarare lagts på ansvarsfrågan än på den enskildes behov av stöd och hjälp. Även i LSS har det funnits oklarheter om ansvarsfördelning mellan kommuner. Det gäller främst i de fall en kommun fattar beslut om en boendeinsats som verkställs i en annan kommun. (Prop. 2010/11:49, s. 31–33)

Ansvarsfördelningen mellan kommunerna har varit föremål för flera utredningar under senare år. Frågan har behandlats i Vistelseutredningens betänkande *Ingen får vara Svarte Petter. Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten* (SOU 2009:38) och i

insatser som den akuta situationen kräver. Avgörande är hur förhållandena ser ut i det enskilda fallet.

De insatser som den akuta situationen kräver kan t.ex. handla om vård- och stödinsatser som behövs omedelbart, men även sådana insatser som krävs för att den enskilde ska kunna återvända till sin bosättningskommun eller ta kontakt med den kommun som beslutat om boende i annan kommun. Det kan röra sig om hjälp att arrangera en hemresa, bistånd i form av pengar till mat och husrum fram till avresan eller ett tillfälligt boende för någon som utsatts för hot. Om den enskilde inte kan eller vill återvända omedelbart är vistelsekommunen skyldig att bistå med sådana stöd- och hjälpinsatser som den akuta situationen kräver. Det kan t.ex. gälla om en hotad person med barn på egen hand har gett sig iväg till ett tillfälligt boende i en annan kommun och inte vill, vågar eller kan återvända till sin bosättningskommun. Nödvändiga insatser som den akuta situationen då kräver kan t.ex. vara ekonomiskt bistånd, boende eller insatser som barnet kan behöva och som vistelsekommunen då ansvarar för. Vistelsekommunens ansvar i den akuta situationen omfattar utredning, beslut, verkställighet och kostnader för de insatser som omedelbart behövs. (Prop. 2010/11:49, s. 36–37, 85)

Om det är oklart vilken kommun som är ansvarig

Om det är oklart vilken kommun som är ansvarig för stöd- och hjälpinsatser till den enskilde enligt bestämmelserna i 2 a kap. SoL ska vistelsekommunen alltid ansvara för att den enskilde får allt det stöd och den hjälp som han eller hon behöver. Det gäller i sådana fall inte enbart insatser som kan behövas i en akut situation utan även andra insatser. Av 2 a kap. 2 § SoL framgår att vistelsekommunens ansvar begränsas först när det står klart att en annan kommun har ansvar. Syftet är att den enskilde inte ska hamna mellan stolarna för att kommunerna förhandlar om vilken kommun som är ansvarig. Vistelsekommunen ska vara garanten för att det alltid finns en kommun som har ett ansvar när inte någon annan har det. Det innebär att den kommun som tar emot en ansökan om biståndsinsatser aldrig kan avvisa eller avsluta ett ärende utan att vara överens med en annan kommun om vem som bär det huvudsakliga ansvaret. Möjligheten för en kommun att begära överflyttning av ett ärende regleras i 2 a kap. 10 § SoL, se vidare s. 7. (Prop. 2010/11:49, s. 32, 35–36, 85)

Folkbokföringskommunens ansvar

Den kommun där den enskilde är folkbokförd ska enligt 2 a kap. 5 § SoL ansvara för samtliga stöd- och hjälpinsatser enligt SoL under kriminalvård i anstalt eller vård på sjukhus samt inför avslutning av sådan vård. Folkbokföringskommunens ansvar utvidgas till att omfatta alla stöd- och hjälpinsatser som den enskilde kan ha behov av. Det kan uppstå situationer när det kan tolkas som att flera kommuner har ansvar samtidigt. Om problem uppkommer, menar regeringen, att de får lösas genom överenskommelser eller en begäran om överflyttning. (Prop. 2010/11:49, s. 47, 87)

Ansvar för den kommun som beslutat om boende i en annan kommun

Den kommun som beslutat om ett boende för en enskild i en annan kommun har ansvar för alla stöd- och hjälpinsatser enligt SoL som han eller hon kan ha behov av och inte endast de insatser som har samband med det ursprungliga hjälpbehovet. Det gäller dock inte de stöd- och hjälpinsatser som kan behövas i en akut situation och för vilka vistelsekommunen alltid har ansvar. De olika boendeformer som avses framgår av 2 a kap. 4 § SoL:

1. familjehem enligt 6 kap. SoL eller 9 § 8 LSS,

2. hem för vård eller boende enligt 6 kap.,
3. boende för service och omvårdnad av äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,
4. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,
5. bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 8 eller 9 LSS, eller
6. annat boende, om det inte är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun.

Med annat boende, i sjätte punkten, menas främst härbärgen och liknande, men också andra boendeformer, även eget boende som ordnas för en enskild. De personer som åsyftas är framförallt de som är hemlösa, men också andra för vilka bosättningskommunen inte är klarlagt. Den kommun som beslutat om boende i en annan kommun, t.ex. i ett tillfälligt härbärke, behåller ansvaret för stöd- och hjälpinsatser om det inte är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun. Så snart bosättningskommun är klarlagt kan den kommun som beslutat om boende begära överflyttning av ärendet. (Prop. 2010/11:49, s. 46, 86–87)

Sammanhållet ansvar för bistånd enligt SoL och insatser enligt LSS

Den kommun som beslutat om ett boende enligt SoL i en annan kommun har även ansvar för de eventuella LSS-insatser till den enskilde som han eller hon kan komma att behöva.

Det innebär att den kommun som med stöd av SoL eller LVU har placerat ett barn i t.ex. ett familjehem i en annan kommun även har ansvar för insatser enligt LSS om barnet behöver detta, t.ex. korttidstillsyn för skolungdom över 12 år.

Motsvarande gäller, att den kommun som fattat beslut om bostad med särskild service för vuxna enligt LSS också har ansvar för om den enskilde har behov av t.ex. ekonomiskt bistånd enligt SoL.

Den kommun som placerar i en annan kommun kan ha svårt att klara alla sina åtaganden utan hjälp från vistelsekommunen, men i dessa fall förutsätts att detta kan regleras genom frivilliga överenskommelser kommunerna emellan.

Det sammanhållna ansvaret regleras både i 2 a kap. 4 § SoL och i 16 d § LSS. Syftet med förändringen är att främja enhetlighet och ett sammanhållet vårdansvar för den enskilde. (Prop. 2010/11:49, s. 46, 73–76, 87)

Skyldighet för vistelsekommun att i vissa fall bistå bosättningskommun

För att underlätta för personer som till följd av *hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom* behöver insatser för att under en kortare tid kunna vistas i en annan kommun än bosättningskommunen införs nya regler. Vistelsekommunen är då skyldig att på begäran bistå bosättningskommunen med utredning och att verkställa beslut (2 a kap. 6 § SoL).

Vistelser upp till sex månader

Med kortare tid avses här semesterresor och andra kortare vistelser upp till sex månader. Vistelsen ska vara föranledd av den enskildes önskemål och ske på den enskildes initiativ. Tillfälliga vistelser kan, som tidigare nämnts vara längre än sex månader, men i sådana fall kan bosättningskommunen inte begära att vistelsekommunen ska bistå med

utredning och verkställighet. Det är då istället bosättningskommunen som själv får svara för detta. (Prop. 2010/11:49, s. 50–51, 87–88)

Bistå med utredning och verkställa beslut

Vistelsekommunen ska på begäran bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den enskildes behov av stöd och hjälp (2 a kap. 6 § 1 SoL). Den enskilde kan behöva helt eller delvis andra insatser i t.ex. sommarstugan än i sitt ordinarie boende. Insatser kan behöva anpassas till omgivningen och miljön där de ska utföras.

Vistelsekommunen ska också verkställa ett beslut om bosättningskommunen begär det (2 a kap. 6 § 2 SoL). Regeringen framhåller vikten av att den kommun som beslutar om insatser i en annan kommun under utredningen samverkar med den kommun som ska tillhandahålla insatserna. Vistelsekommunen kan välja att själv utföra insatsen eller genom avtal låta någon annan utföra den. Vistelsekommunen svarar för kvaliteten i insatsen som utförs och att verksamheten uppfyller de ytterligare krav som finns. (Prop. 2010/11:49, s. 48–51, 87–88)

Ersättning mellan kommuner

Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för kostnader för att verkställa ett beslut som bosättningskommunen fattat (2 a kap. 7 § SoL). Sådan ersättning ska betalas enligt bosättningskommunens ersättningsnivå för motsvarande insats. I de flesta fall bör den enskilde kunna ta med sig sitt beslut och den kostnad som det innebär för t.ex. hemtjänsten i bosättningskommunen till vistelsekommunen. Detta bör leda till mindre administration för båda kommunerna. Någon möjlighet att överklaga ersättningsbeslutet finns inte.

Den hjälp med utredningen som bosättningskommunen kan begära bedöms, enligt regeringen, inte bli så omfattande utan bör ses som en del i samverkan mellan kommuner varför någon ersättning för utredningen inte föreslås. (Prop. 2010/2011:49, s. 53, 55–56, 88)

Särskild avgift vid dröjsmål med verkställighet

En kommun som inte inom skäligen tid tillhandahåller bistånd ska åläggas att betala en särskild avgift. Ansvarig för särskild avgift, om sådan blir aktuell, är vistelsekommunen när bosättningskommunen begärt att vistelsekommunen ska verkställa ett beslut (16 kap. 6 a § fjärde stycket SoL). Bestämmelserna om preskriptionstider för när särskild avgift kan dömas ut samt om rapporteringsskyldighet ska i dessa fall gälla för vistelsekommunen. (Prop. 2010/11:49, s. 56, 90)

Personer som utsätts för våld eller andra övergrepp

Personer som utsätts för våld eller andra övergrepp är en utsatt grupp som i vissa fall kan tvingas flytta mellan olika kommuner, antingen tillfälligt eller permanent. Många gånger drabbas hela familjen av situationen då de kan tvingas flytta många gånger innan de finner en stadigvarande lösning eller hotet upphör. I vissa fall kan de återvända till sin gamla bostadsort efter en tid, även om det inte alltid är till den tidigare bostaden. Ett uteblivet stöd kan få mycket allvarliga konsekvenser både för den hotade personen och för hans eller hennes anhöriga och regeringen anser att det inte är acceptabelt att den enskilde nekas stöd och hjälp med hänvisning till att en annan kommun har ansvaret. (Prop. 2010/11:49, s. 41)

Tillfälligt boende

Bosättningskommunen har ansvar för personer som utsätts för våld eller andra övergrepp och som bor tillfälligt i en annan kommun. Det finns således ingen särskild reglering för denna grupp och dessa situationer. Om en person som utsatts för våld eller andra övergrepp tillfälligt måste flytta för att undvika att utsättas för brott så behåller bosättningskommunen således ansvaret.

Om en hotad person på eget initiativ akut beger sig till en annan kommun och under vistelsen där söker stöd och hjälp gäller dock vistelsekommunens yttersta ansvar i den akuta situationen. Det kan t.ex. vara skyddat boende eller ekonomiskt bistånd, i avvaktan på att bosättningskommunen erbjuder behövliga insatser (2 a kap. 2 och 3 §§ SoL).

Vid bedömningen av när en vistelsekommun övergår till att vara bosättningskommun, kan det finnas anledning att ta särskild hänsyn till denna grupps speciella situation. Den enskilde kan behöva vistas tillfälligt under längre tid i en kommun utan att den gamla bosättningskommunens ansvar upphör och övergår till vistelsekommunen i egenskap av ny bosättningskommun. Detta gäller under förutsättning att den enskilde inte själv väljer att byta bosättningskommun permanent. I prop. 2010/11:49, s. 42–43 finns exempel på åskådliggörande situationer. (Prop. 2010/11:49, s. 41–43, 85–86)

Möjlighet att ansöka om bistånd enligt SoL i annan kommun

En ny bestämmelse ger en enskild, som är utsatt för våld eller andra övergrepp, rätt att i förväg ansöka om stöd- och hjälpinsatser i den kommun dit han eller hon vill flytta och bosätta sig permanent (2 a kap. 8 § 2 SoL).

Med våld och andra övergrepp avses samma sak som i 5 kap. 11 § andra stycket SoL. Denna reglering är dock inte begränsad till kvinnor och inte heller till att övergreppen ska ha begåtts av en närstående. I övrigt hänvisas till förarbeten till 5 kap. 11 § SoL.

Vilka personer som ska anses ha behov av att flytta på grund av våld och andra övergrepp får avgöras i varje enskilt fall utifrån den enskildes situation, men omfattar i vart fall den som har skyddade personuppgifter. Enligt regeringens bedömning får socialtjänsten i inflyttningskommunen göra en sedvanlig bedömning och beakta de omständigheter som föreligger i varje enskilt fall, t.ex. om personen lever med skyddad identitet eller skyddas av besöksförbud.

Behovet av att flytta ska vara styrt av den enskildes utsatta situation och även behovet av insatser ska följa av situationen. Om den enskilde inte kan ordna en bostad på egen hand bör det vara möjligt för honom eller henne att ansöka om hjälp med bostad hos inflyttningskommunen. Om ärendet rör barn måste barnets situation särskilt uppmärksammas och hänsyn tas till barnets bästa. Ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i kommunen och hänsyn ska inte tas till att sökandens behov är tillgodosedda i bosättningskommunen. Beslutet kan överklagas i allmän förvaltningsdomstol. Bosättningskommunen är skyldig att bistå i utredningen. (Prop. 2010/11:49, s. 69–71, 88–89)

Överflyttning av ärenden enligt SoL – skriftlig begäran

Kommunerna har en möjlighet att överföra ärenden mellan sig och detta regleras i 2 a kap. 10 § SoL. Ett ärende ska flyttas över om den som berörs av ärendet har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt.

För att förenkla och påskynda överflyttningsprocessen införs en regel att en kommuns begäran hos en annan kommun om överflyttning av ett ärende ska vara skriftlig. Den svarande kommunen ska utan dröjsmål meddela sin inställning skriftligen. Utan

dröjsmål innebär att frågan ska hanteras så snart som möjligt. Detta är särskilt viktigt när ärendet rör barn eller unga. Barnets bästa ska alltid beaktas.

Om kommunen inte har svarat inom en månad eller om berörda kommuner inte är överens får kommunen som begärt överflyttning av ärendet ansöka om detta hos Socialstyrelsen (2 a kap. 11 § SoL). Ansökan om överflyttning av ärendet ska göras till den tillsynsregion inom vilken den kommun är belägen, som man vill att ärendet ska flyttas över till. Socialstyrelsen ska fatta beslut så snart som möjligt, dock senast inom tre månader. Om det finns särskilda skäl får beslutet fattas senare. Särskilda skäl kan t.ex. vara om det kommer fram nya omständigheter eller att det är svårt att få fram nödvändiga uppgifter. (Prop. 2010/2011:49, s. 67–68, 89)

I propositionen understryker regeringen vikten av att ensamkommande barn behandlas på samma sätt som andra barn som är i behov av stöd och hjälp. Överflyttning av ärenden som rör dessa barn ska därför göras utifrån samma principer som rör andra barn, dvs. ett ärende ska flyttas över om den som berörs har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till barnets önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheter i övrigt framstår som lämpligt. (Prop. 2010/11:49, s. 76–77)

Övergångsbestämmelser som gäller SoL

Lagen träder i kraft den 1 maj 2011. De ärenden som inkommit till en kommun före ikraftträdandet ska handläggas enligt de äldre bestämmelserna. Den kommun som före ikraftträdandet tagit emot en ansökan eller på annat sätt inlett en utredning, eller redan beviljat insatser, ska behålla ansvaret för ärendet till dess att det flyttas över till en annan kommun. En kommun kan således inte avbryta en utredning eller upphäva ett gynnande beslut med hänvisning till att den inte längre är ansvarig kommun enligt de nya reglerna. För att en överflyttning ska få göras krävs att den enskilde samtycker.

Föreskrifterna i 2 a kap. 6 § SoL om vistelsekommunens skyldighet att bistå bosättningskommunen under enskilda personers kortare vistelse ska inte tillämpas när ett biståndsbeslut meddelats före ikraftträdandet. Inte heller föreskrifterna i 2 a kap. 7 § om ersättning ska tillämpas. (Prop. 2010/11:49, s. 91)

Regler om ansvar kommuner emellan enligt LSS

Bosättningskommun

Huvudregeln är att stöd- och serviceinsatser enligt LSS ska tillgodoses i och av den kommun där en person är bosatt (16 § första stycket LSS). Vid bedömning av var en person ska anses vara bosatt kan ledning hämtas från folkbokföringslagens bestämmelser. (Prop. 2010/11:49, s. 61)

Ansvarig kommun vid tillfällig vistelse i annan kommun

Bosättningskommunen ska även ansvara för det stöd och den service enligt LSS som den enskilde kan behöva under en tillfällig vistelse i en annan kommun (om det inte handlar om ett akut behov av stöd). Det gäller oavsett hur lång vistelsen är. Bosättningskommunens ansvar gäller t.ex. i samband med en längre tids studier eller arbete på annan ort, men även i samband med en vistelse i sommarhuset, en kurs på annan ort eller ett teaterbesök med behov av ledsagning.

Bosättningskommunen ska ansvara för stödet till den enskilde så länge han eller hon inte väljer att bosätta sig i en annan kommun.

Skulle det under en tillfällig vistelse uppkomma helt nya behov, t.ex. på grund av att den enskilds hälsa försämras eller av någon annan anledning, är det vistelsekommunens

ansvar att besluta om nödvändiga insatser i den akuta situationen. (Prop. 2010/11:49, s. 45)

Vistelsekommunens ansvar

Ett undantag från bosättningskommunens ansvar är när någon vistas i en kommun och behöver ett omedelbart stöd. Det är då vistelsekommunen som ska ansvara för det stöd enligt LSS som kan behövas i den akuta situationen (16 § fjärde stycket LSS). Vistelsekommunen har, enligt 2 a kap. 2 § SoL, även ansvar för stöd och hjälp enligt SoL som kan behövas i en akut situation. (Prop. 2010/11:49, s. 58, 92)

Ansvar för den kommun som beslutat om boende i annan kommun

Ytterligare ett undantag från huvudregeln om bosättningskommunens ansvar för insatser enligt LSS regleras i 16 § LSS. Undantaget gäller dem som är bosatta i en kommun genom ett beslut om boende för barn enligt 9 § 8 eller för vuxna enligt 9 § 9 LSS av en annan kommun. Ansvaret gäller för alla insatser enligt 9 § LSS utom för insatsen rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS som landstinget som regel ansvarar för. Landstingets ansvar för 9 § 1 LSS följer även fortsättningsvis huvudregeln om bosättningskommunens ansvar. Det innebär att det landsting inom vilket den enskilde faktiskt bor ska ansvara för rådgivning och annat personligt stöd. Skälet till det är att det finns anledning att anta att den enskilde kommer att ha kontakt med det landstinget genom hälso- och sjukvården vilket innebär att även landstinget därmed har ett samlat vårdansvar för den enskilde.

I det fall en person är bosatt i en kommun till följd av en annan kommuns beslut om boende, ska den kommun som beslutat om boendet behålla ansvaret för LSS-insatser. Detta sammanhållna ansvar inkluderar även insatser som blir aktuella först sedan den enskilde flyttat till den nya bosättningskommunen. Det innebär vidare att den nya bosättningskommunen inte ska pröva en ansökan om insatser från den enskilde, utan ska hänvisa honom eller henne till den kommun som fattat beslut om boendet. (Prop. 2010/11:49, s. 60, 63–65, 91–92)

Särskilda skäl krävs

Ett beslut om boende i en annan kommun får, liksom tidigare, bara fattas om det finns särskilda skäl enligt 16 c § LSS. Särskilda skäl kan t.ex. råda för att underlätta för personer som har en ovanlig diagnos eller komplicerade funktionsnedsättningar, att få tillgång till anpassade boendelösningar och särskild kompetens som det kan vara svårt att tillhandahålla i små kommuner. Det ger också möjlighet för kommuner att samverka om t.ex. gemensamma gruppboendestäder för att kunna erbjuda fler boendeanternativ. Målet bör vara att den enskilde efter en kortare eller längre tid ska flytta hem och att hemkommunen under tiden skapat ett stöd med god kvalitet på hemmaplan.

Den kommun som verkställt ett beslut om boende i en annan kommun får ett sammanhållet ansvar för LSS-insatser. Denna förändring markerar också att boendet i den andra kommunen är tillfälligt och att den beslutande kommunen bör sträva efter att erbjuda lämpligt boende på hemmaplan. (Prop. 2010/11:49, s. 62–65)

Underrättelseskyldighet

För att undvika att en kommun där en enskild är bosatt eller vistas inte känner till detta förhållande infördes den 1 januari 2011 en underrättelseskyldighet för den placerande kommunen. Underrättelseskyldigheten regleras i 17 § första stycket LSS och innebär att den kommun som träffar avtal om en insats enligt 9 § 8 eller 9 § 9 LSS med en enskild utförare i en annan kommun ska underrätta den kommun där den enskilde utförarens

verksamhet är belägen om detta avtal. (Regeringens prop. 2009/10:176 Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet, s. 60–61, 76)

Sammanhållet ansvar för insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL

Den kommun som beslutat om boende för en enskild i en annan kommun, oavsett om boendet är en insats enligt LSS eller SoL, har ansvar för alla insatser enligt LSS som den enskilde har behov av. För att ytterligare förstärka det sammanhållna ansvaret ska även insatser enligt SoL som den enskilde kan behöva beslutas av den kommun som fattat beslut om boendet.

De olika boendeformer som avses framgår av 16 d § LSS:

1. familjehem eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. SoL,
2. boende för service och omvårdnad för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 SoL, eller
3. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 SoL.

Det sammanhållna ansvaret innebär att den kommun som fattat beslut om t.ex. bostad med särskild service för vuxna enligt LSS också ska ansvara för om den enskilde har behov av t.ex. ekonomiskt bistånd enligt SoL.

Motsvarande gäller, att den kommun som med stöd av SoL eller LVU har placerat ett barn i familjehem eller i ett hem för vård eller boende, HVB, i en annan kommun även har ansvar för insatser enligt LSS om barnet behöver detta. Det kan t.ex. vara korttidstillsyn för skolbarn över 12 år eller kontaktperson.

Den kommun som placerar i en annan kommun förutsätts förvissa sig om att insatserna kan genomföras innan beslut om dessa fattas. Kommunen kan ha svårt att klara alla sina åtaganden utan hjälp från vistelsekommunen, men i dessa fall förutsätts att detta kan regleras genom frivilliga överenskommelser kommunerna emellan och någon skyldighet för den andra kommunen att bistå med utredning och verkställighet finns inte.

Det sammanhållna ansvaret regleras både i 2 a kap. 4 § SoL och i 16 d § LSS. Syftet med förändringen är att främja enhetlighet och ett sammanhållet ansvar för stöd till den enskilde. (Prop. 2010/11:49, s. 64, 73–76, 87)

Utökad möjlighet till förhandsbesked enligt LSS

För att inte inskränka den enskildes rätt att själv bestämma var han eller hon vill bosätta sig permanent införs i 16 § tredje stycket LSS en utökad möjlighet till förhandsbesked.

En enskild som redan är bosatt i en kommun kan ansöka om förhandsbesked i denna kommun under förutsättning att det är en annan kommun som har det ursprungliga ansvaret för de LSS-insatser som redan är beviljade. Kommunen har kvar ansvaret till dess att den nya bosättningskommunen, efter att ha meddelat förhandsbesked, börjar verkställa insatser för den enskilde. Det räcker inte med att en ansökan om förhandsbesked har prövats utan den enskilde måste även ha möjlighet att välja om han eller hon vill nyttja de erbjudna insatserna.

Ett exempel när den enskilde kan utnyttja möjligheten till förhandsbesked kan vara om den kommun som beslutat om boende i en annan kommun efter en tid har byggt upp och erbjuder ett boende i den egna kommunen. Om den enskilde då inte önskar flytta åter till denna kommun kan han ansöka om förhandsbesked i bosättningskommunen. När förhandsbeskedet ges har han möjlighet att välja vilken kommun som fortsättningsvis ska vara hans bosättningskommun. (Prop. 2010/11:49 s. 71–72, 94–95)

Skyldighet för vistelsekommun att i vissa fall bistå bosättningskommunen
Vistelsekommunen är i vissa fall skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och ansvara för att verkställa ett beslut (16 a § LSS). Det gäller när en person under en kortare tid vistas i en annan kommun och har behov av stöd och service. Med kortare tid avses här semesterresor och andra kortare *vistelser upp till sex månader*. Vistelsen ska vara föranledd av den enskildes önskemål och ske på hans eller hennes initiativ. Tillfälliga vistelser kan, som tidigare nämnts, vara längre än sex månader, men i sådana fall har inte vistelsekommunen någon skyldighet att bistå med utredning och verkställighet. Det är då istället bosättningskommunen som ansvarar för detta. (Prop. 2010/11:49, s. 58, 92–93)

Bistå med utredning och verkställa beslut

Vistelsekommunen ska på begäran bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna besluta i ärendet. Den enskilde kan eventuellt behöva helt eller delvis andra insatser i vistelsekommunen. Insatserna kan dessutom behöva anpassas till omgivningen och miljön där de ska utföras.

Vistelsekommunen ska också verkställa ett beslut om bosättningskommunen begär det. Regeringen framhåller vikten av att den kommun som beslutar om insatser i en annan kommun under utredningen samverkar med den kommun som ska tillhandahålla insatserna. Vistelsekommunen kan välja att själv utföra insatsen eller genom avtal enligt 17 § LSS låta någon annan utföra den. Vistelsekommunen svarar för kvaliteten i insatsen som utförs och för att verksamheten uppfyller de ytterligare krav som finns. (Prop. 2010/11:49 s. 58–59, 92–93)

Ersättning mellan kommuner

Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för kostnader för att verkställa ett beslut som bosättningskommunen fattat (16 b § LSS). Sådan ersättning ska betalas enligt bosättningskommunens ersättningsnivå för motsvarande insats. I de flesta fall bör den enskilde kunna ta med sig sitt beslut och den kostnad som det innebär för t.ex. ledsagning i bosättningskommunen till vistelsekommunen. Någon möjlighet att överklaga ersättningsbeslutet finns inte. (Prop. 2010/11:49, s. 59, 93)

Särskild avgift vid dröjsmål med verkställighet

När bosättningskommunen begär att vistelsekommunen ska verkställa ett beslut ska vistelsekommunen ansvara för särskild avgift enligt 28 a § LSS om sådan blir aktuell. Bestämmelserna om rapporteringsskyldighet samt preskriptionstider för när särskild avgift kan dömas ut ska i dessa fall gälla för vistelsekommunen. (Prop. 2010/11:49, s. 59–60, 95)

Ansvarig kommun vid ärenden om assistansersättning

I 51 kap. 21 och 22 §§ socialförsäkringsbalken, förtydligas vilken kommun som ska höras när någon ansöker om assistansersättning och vilken kommun som ska ersätta kostnaderna för de 20 första assistanstimmarna. Huvudregeln är liksom tidigare att det är bosättningskommunen enligt 16 § LSS som avses i dessa fall, men i det fall en annan kommun fattat beslut om boendet med stöd av 16 c § eller 16 d § är det den kommunen som fattat beslutet om boendet som avses. (Prop. 2010/11:49, s. 66, 96)

Övergångsbestämmelser i LSS

Lagen träder i kraft den 1 maj 2011. Bestämmelserna om en kommuns ansvar för insatser till personer som bereds boendeinsats och blir bosatta i en annan kommun ska

gälla även när verkställighet av boende i en annan kommun har påbörjats före ikraftträdandet, trots att det kan finnas avtal mellan kommunerna enligt äldre lagstiftning. De avtal som löper med andra villkor kan därför inte tillämpas i de delar som inte överensstämmer med de nya bestämmelserna om ansvar som är tvingande för kommunerna.

De nya reglerna ska dock inte gälla kommuner som ingått avtal med stöd av lagen (1993:388) om införande av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Sådana avtal, som har träffats före 1996, ska kommunerna fortsätta att tillämpa om de inte kommer överens om något annat.

Den kommun som före ikraftträdandet tagit emot en ansökan om insatser ska slutföra ärendet och behålla ansvaret för beviljade insatser till dess att en annan kommun övertar ansvaret enligt de nya reglerna. Då det inte finns någon möjlighet till överflyttning av ett ärende i LSS krävs att den enskilde ansöker om insatser i den kommun som enligt de nya reglerna är ansvarig.

De nya reglerna i 16–16 b §§ LSS, om bland annat vistelsekommunens ansvar att i samband med en tillfällig vistelse bistå bosättningskommunen samt om ersättning, ska inte tillämpas när en enskild påbörjat en tillfällig vistelse i en annan kommun före ikraftträdandet. (Prop. 2010/11:49, s. 83–84, 95–96)

Referenser

Lagar och förordningar

SFS 1993:387	Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
SFS 1993:388	Lagen om införande av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
SFS 2001:453	Socialtjänstlagen
SFS 2010:110	Socialförsäkringsbalken
SFS 1990:52	Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
SFS 1991:481	Folkbokföringslagen

Propositioner

Prop. 2010/11:49	Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun
Prop. 2009/10:176	Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet

SOU

SOU 2008:77	Möjlighet att leva som andra. Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning
SOU 2009:38	Ingen får vara Svarte Petter. Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten. Betänkande från vistelseutredningen

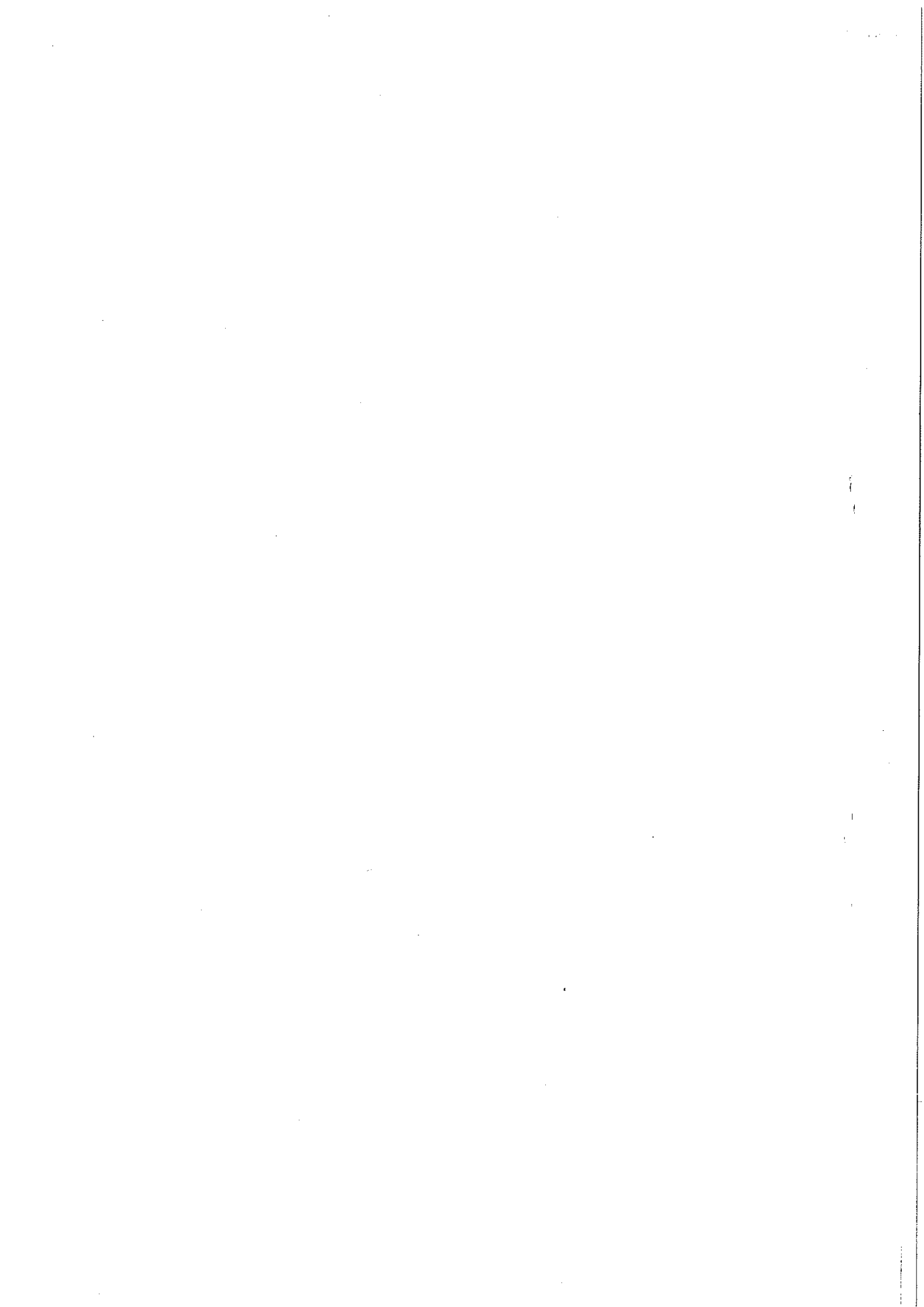
Ds

Ds 2010:21	Ansvarsfördelning mellan kommuner i vissa fall
------------	--

Denna information (art nr 2011-4-14) kan laddas ner och beställas från Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/publikationer. Den kan även beställas från Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm, fax 08-779 96 67.

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, 2010

Riktlinjer för kontaktverksamheten

Antagna av kommunstyrelsen i Stockholm 2000-03-08.

Uppdaterade december 2001.

Dessa riktlinjer omfattar kontaktverksamhet som bedrivs med stöd av socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

De inledande avsnitten är gemensamma, dvs är oberoende av ålder och lagrum. Därefter följer speciella avsnitt.

Gemensamma avsnitt

1. Allmänna principer
2. Lagstiftning
3. Handläggning och dokumentation

Speciella avsnitt

4. Barn och ungdom
5. Domstolsuppdrag
6. Avgifter för den enskilde
7. Ersättningar till kontaktpersoner och kontaktfamiljer enligt SoL
8. Särskilda regler enligt LSS
9. Ersättningar för kontaktverksamhet enligt LSS

1. Allmänna principer

Målgrupper

Kontaktverksamhetens målgrupper utgörs framför allt av barnfamiljer, ungdomar, missbrukare samt psykiskt och fysiskt funktionshindrade. Rätten till bistånd enligt SoL inträder om behovet inte *kan* tillgodoses på annat sätt. Enligt LSS har den enskilde rätt till insatser om behovet inte tillgodoses på annat sätt. Insatsen ska alltså inte ersätta redan existerande verksamheter eller andra lämpliga frivilligformer såsom anhöriginnsatser eller gruppverksamheter av olika slag.

Lekmannainsats

Bistånd i form av kontaktperson/familj används i fall där frivilliga medarbetare utan särskild teoretisk psykologisk eller social kompetens bedöms ha goda utsikter att som uppdragstagare medverka till en förbättrad situation för en enskild person eller familj. Även om uppdragstagaren har teoretisk kompetens eller speciellt lämplig yrkeserfarenhet utförs uppdraget inte inom vederbörandes yrkesutövning. Om stadsdelsförvaltningen (sdf) väljer att anlita en uppdragstagare i hans eller hennes yrkesverksamhet är det inte att betrakta som kontaktverksamhet i lagens mening. Kostnaderna för sådana uppdrag ska därmed inte bokföras som kontaktverksamhet.

Personligt stöd och avlastning

Kontaktperson/familj erbjuds enskilda eller familjer som saknar ett eget socialt nätverk av vänner, arbetskamrater och släktingar eller vilkas nätverk inte kan bistå med det stöd den enskilde eller familjen behöver. Kontaktpersonens/familjens viktigaste uppgift är att fungera som ett personligt stöd och en god förebild i olika situationer och, när det gäller barn, även avlastning. Verksamheten bygger på medmänsklig kontakt och gemenskap grundad på ett gemensamt ansvarstagande. Detta innebär att den traditionella vårdare-/klientrollen nedtonas.

2. Lagstiftning

SoL (Socialtjänstlagen)

Socialnämnden kan enligt 3 kap. 6 § socialtjänstlagen (SoL) utse en särskild person (kontaktperson) eller familj med uppgift att hjälpa den enskilde och hans närmaste i personliga angelägenheter, om den enskilde begär eller samtycker till det. För barn som inte har fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det. Har barnet fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnet självt begär eller samtycker till det. (Lag 1997:739)

LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga)

Det är möjligt att oberoende av den enskildes samtycke utse kontaktperson för ungdomar 15-20 år (22 § LVU). Denna möjlighet har utnyttjats av socialnämnderna i mycket liten omfattning.

LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Personer som tillhör personkrets som anges i 1 § LSS har rätt till särskilt stöd och service, bl.a. biträde av kontaktperson (§ 9:4 LSS). Särskilt stöd och service kan även ges såsom korttidsvistelse utanför det egna hemmet (§ 9:6 LSS). Det innebär att den funktionshindrade vistas hos en kontaktfamilj.

3. Handläggning och dokumentation

Utredning

Ett beslut om tillsättande av kontaktperson/kontaktfamilj ska föregås av en utredning (11 kap. 1 § alternativt 11 kap. 2 § SoL) av den enskildes behov av insatsen. En ansökan ska alltid föranleda utredning, oavsett lagrum. Det ankommer på stadsdelsnämnden (sdn) att pröva om insatsen är adekvat i förhållande till den enskildes behov. En prövning ska också ske huruvida behovet kan tillgodoses på annat sätt, t ex genom att en "frånvarande" förälder eller anhöriga tar ett större ansvar. Om den enskilde själv föreslår en kontaktperson åligger det sdn att pröva den personens lämplighet för uppdraget. Utredningen dokumenteras på journalblad och förvaras i personakt.

Arbetsplan

För varje uppdrag upprättar handläggaren i samråd med den enskilde en arbetsplan. Den ska beskriva målet för insatsen, vad kontaktpersonen/kontaktfamiljen ska svara för, uppdragets omfattning i tid, tidpunkt för uppföljning. Planen är av central betydelse. Dels ska den såväl för den enskilde som för uppdragstagaren tydliggöra uppdragets syfte och uppläggning, dels är den nödvändig för uppföljning och utvärdering. Arbetsplanen utgör också underlag för det avtal som tecknas med uppdragstagaren, se nedan.

Uppdraget ska alltid tidsbegränsas. Beslutet ska följas upp minst en gång var sjätte månad. Ett nytt beslut ska fattas om uppdraget ska upphöra eller förnyas med reviderad, alternativt ny arbetsplan. Uppföljningen/beslutet dokumenteras. Av beslutsmotiveringen ska framgå i vilken utsträckning uppställda mål uppnåtts, skäl för och syfte med fortsatta insatser.

Beslut

Beslut om tillsättande av kontaktperson/kontaktfamilj fattas med stöd av 4 kap. 1 § SoL eller 9 § LSS. Beslutet med motivering dokumenteras i personakt. Gällande förvaltningsrättsliga regler ska tillämpas. Beslut enligt LSS och SoL kan överklagas med förvaltningsbesvär av

den enskilde.

Uppföljning

Stadsdelsnämnden svarar för uppföljning och utvärdering av insatsen. Det bör inte ställas krav på att kontaktpersonen eller kontaktfamiljen skriftligen ska rapportera till kommunen om uppdraget. Nämnden måste dock kontinuerligt följa upp insatsen för att bedöma om den ska avslutas, fortsätta eller förändras. Uppföljningen sker lämpligen genom återkommande samtal med den enskilde/den enskildes företrädare och kontaktpersonen/stödfamiljen.

Uppdragstagarna

Rekrytering

Stadsdelsförvaltningarna har ett ansvar att förmedla kontaktpersoner och aktivt arbeta för att människor engagerar sig som kontaktpersoner. Dock bör den enskilde ha ett stort inflytande över vem som utses till kontaktperson för honom eller henne.

Det åligger stadsdelsnämnden att tillhandahålla kontaktpersoner/familjer i den omfattning de lokala behoven motiverar. Stadsdelsförvaltningen/socialtjänstförvaltningen (byrå för bostadslösa) svarar även för urval, utbildning och handledning av uppdragstagare.

Urval - utredning

Beslut om uppdrag ska alltid föregås av en utredning av den tilltänkta uppdragstagarens förutsättningar att klara uppdraget enligt uppgjord arbetsplan. Kontroll i polis- och socialregister ska regelmässigt göras. Utredning ska göras särskilt noggrant när uppdraget omfattar insatser för barn och ungdom. Om det är fråga om boende i kontaktfamilj bör utredningen omfatta social utredning och familjeintervju på samma sätt som när det gäller familjehem (jämför rekrytering av familjehem, Stockholms stads riktlinjer för familjevård för barn och ungdom 1998-09-09).

Avtal med uppdragstagaren

I skriftligt avtal med uppdragstagaren regleras uppdragets utformning och omfattning, arvode och omkostnadsersättning och vilken handledning och eventuell utbildning som ska erbjudas.

Den som får uppdrag som kontaktperson/familj enligt 9 § punkt 4 LSS ska enligt förordningen till LSS 4 § ha ett skriftligt förordnande. I förordnandet ska uppdragets omfattning anges och för vilken tidsperiod det ska gälla. Innehållet ska vara detsamma som i arbetsplanen för uppdraget. I avtalet mellan uppdragsgivare och uppdragstagare ska även övriga villkor samt ersättningen anges.

Kontaktpersonen/kontaktfamiljen arbetar på uppdrag och får ersättning av stadsdelsnämnden och är skyldig att följa arbetsplanen och avtalet. Om planen av något skäl inte kan fullföljas, är uppdragstagaren skyldig underrätta stadsdelsnämndens företrädare. Den enskilde och kontaktpersonen kan därför inte utan nämndens samtycke ändra uppgjord plan.

Kontaktpersoner/familjer omfattas av socialtjänstsekretessen (SekrL 7:4). De ingår också i den krets som har anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § SoL. Även detta bör framgå av avtalet.

Utbildning och handledning

I nämndens uppgift ligger att ge kontaktpersoner/familjer nödvändig information och utbildning. Om uppdraget gäller en person med funktionshinder är det angeläget att

uppdragstagaren är väl införstådd med funktionshindrets art och den enskildes specifika hjälpbehov.

Sdn ansvarar även för att kontinuerligt ge uppdragstagarna stöd och handledning. Handledning kan vara individuell, men även grupphandledning kan ha stort värde. Behovet av utbildning, stöd och handledning måste bedömas för varje ny uppdragstagare. Varje uppdragstagare ska erbjudas att delta i någon form av utbildning/information enskilt eller i grupp vid minst ett tillfälle beräknat efter ett sex månader långt uppdrag.

4. Barn och ungdom

För barn som inte fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det. Har barnet fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnet självt begär eller samtycker till insatsen.

Kontaktpersoner/familjer ingår i den krets som har anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § SoL.

Kontaktperson vid umgänge

Enligt 5 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden ”i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, umgänge eller adoption har avgjorts”. Detta innebär bl a att föräldrar, även förälder som inte är vårdnadshavare, kan ansöka om kontaktperson vid umgänge. Att genom en kontaktperson stödja och hjälpa barn till ett bra umgänge med föräldrar tillhör enligt socialstyrelsen de uppgifter socialnämnden har att fullgöra. Vårdnadshavarens samtycke är i ett sådant fall inte nödvändigt men underlättar självklart arrangemangen för umgängestillfällena. Uppdragen utförs som regel under veckoslut, vilket påverkar ersättningsnivån.

5. Domstolsuppdrag - socialnämnds ansvar vid umgänge i närvaro av tredje person

Domstols begäran

Enligt rättspraxis ska socialnämnd (i Stockholm stadsdelsnämnd) tillsätta kontaktperson när domstol beslutat om umgänge i närvaro av tredje person. Domstol kan besluta om kontaktperson utan att föräldrarna samtyckt till detta. Domstolen kan inte ålägga socialnämnden att utse kontaktperson, men det förutsätts, med hänsyn till ärendets art att så sker. Det förekommer att domstolen utser en person men oftast överlåter domstolen valet av person till socialnämnden. I rättspraxis anses att domstol bör kontakta socialnämnden före beslut eller dom. Det är därför angeläget att stadsdelsnämnderna bygger upp ett gott samarbete med domstolen och informerar om vilken tjänsteman hos nämnden som i förekommande fall ska kontaktas.

Nämnden har att utgå från att domstolen fattat sitt beslut i överensstämmelse med barnets bästa. Umgänget ska äga rum i den utsträckning och på det sätt domstolen beslutat.

Om både den umgängesberättigade föräldern och vårdnadshavaren ansöker om kontaktperson ska ärendet handläggas i den stadsdelsnämnd där vårdnadshavaren bor. Ansöker inte vårdnadshavaren handläggs ärendet där den umgängesberättigade bor.

Domstolens förhandskontakt

När domstolen kontaktat stadsdelsförvaltningen om utseende av kontaktperson är det viktigt

att förvaltningen dels tar reda på motiven för domstolens beslut, dels framför förvaltningens synpunkter. Om det i ärendet föreligger misstanke om övergrepp mot barnet eller hot är det angeläget att domstolen fastslår eller överlåter till stadsdelsförvaltningen att bestämma lämplig plats för umgänge. Långa umgängestider i närvaro av tredje person kan vara svåra att förena med barnets behov av skydd. Vid kidnappingsrisk som grund för beslut kan domstolen besluta om särskilda föreskrifter, t ex att föräldern lämnar ifrån sig sitt och barnets pass vid umgängestillfället. En viktig aspekt att föra fram vid domstolens förhandskontakt är att umgängetidens längd bör stå i relation till barnets ålder och mognad. Riktigt små barn – t ex de som fortfarande ammas - kan inte separeras från modern annat än för korta stunder.

Kontaktpersonens befogenheter

Kontaktpersonen ska ha erfarenhet av barn och kunna bedöma eventuella risker ur ett barnperspektiv. Kontaktpersonen ska dock hålla sig neutral i konflikten mellan föräldrarna. Tredje persons närvaro vid umgängestillfällen kan inte garantera fullständigt skydd för barnet, t ex bortförande. Kontaktpersonen har inga andra befogenheter att ingripa än vilken annan person som helst, nämligen en allmän plikt att ingripa i nödfall. Om barnet bedöms påverkas negativt genom umgänget är kontaktpersonen enligt 14 kap. 1 § SoL skyldig att rapportera förhållandet till socialnämnd. Socialtjänsten avgör därvid om utredning enligt 11 kap. 2 § SoL behöver inledas eller omedelbart ingripande måste ske. Det ankommer på stadsdelsförvaltningen att noga instruera de kontaktpersoner som anlitas om befogenheter, förhållningssätt och informationsvägar vid fara.

Väcka talan om förändring av domstols beslut

En förutsättning för att umgänget ska kunna genomföras är föräldrarnas samtycke, om inte den umgängesberättigade föräldern begär handräckning i domstol (21 kap Föräldrabalken). När dom eller beslut meddelats skiljs domstolen från ärendet. Om en förälder därefter vill få ändring till stånd måste ny talan väckas.

Professionella eller lekmän

För dessa uppdrag krävs oftast uppdragstagare med professionell kompetens. I de fall professionella anlitas och ersättningen därmed motsvarar löneläget för aktuell profession är uppdraget *inte att hänföra till kontaktverksamhet* med lekmanamedverkan. Ersättningen till dessa utgår timme för timme och inte som till kontaktpersoner månadsvis. Timersättningen avgörs av uppdragstagarens kompetens. Förvaltningarna bör uppmärksamma detta i samband med fastställande av delegationsordning.

6. Avgifter för den enskilde

Stadsdelsnämnden ska oavsett lagrum inte ta ut avgift av den enskilde för stödinsatsen kontaktperson eller kontaktfamilj. Kostnad för måltider ska heller inte tas ut i anslutning till kontaktpersons-/kontaktfamiljsuppdrag utan endast vid boende på korttidshem (omfattas inte av dessa riktlinjer).

Resekostnader för den enskilde i samband med korttidsvistelse regleras i särskild ordning, t ex genom färdtjänst.

Enligt LSS förutsätts den enskilde själv svara för sina kostnader vid olika aktiviteter.

7. Ersättningar till kontaktpersoner/familjer enligt SoL

Ersättningarna följer Svenska Kommunförbundets rekommendation (cirkulär 1987:43, 1995:83, 1999:129, 1999:130). Ersättningen är knuten till gällande basbelopp och kan variera beroende på insatsernas karaktär och omfattning.

Ersättningen till kontaktpersoner/familjer delas upp i en omkostnadsdel och en arvodesdel. Arvode och omkostnadsersättningar är skattepliktiga inkomster, vilka beskattas som inkomst av tjänst. Erhållen omkostnadsersättning är avdragsgill i deklarationen dock med högst rekommenderat belopp. Ersättningen betalas ut månadsvis i efterskott, om inte annat överenskommit i avtalet. Information om beskattning, kontrolluppgifter, av RSV fastställda regler mm kan hämtas från stadens riktlinjer för familjevård (Kommunstyrelsen 1998-09-09).

Arvode

Arvodet utgör ersättning för de insatser som utförs av kontaktpersonen/familjen och utgör skattepliktig inkomst. Arvodets storlek relateras till de insatser som finns beskrivna i arbetsplanen. Arvodesersättningen omfattar dels ett grundarvode, dels ett dygnsarvode i förekommande fall.

Grundarvode

Som bas för grundarvodet räknas den tid som kontaktpersonen/familjen avsätter för uppdraget. Dessutom tas hänsyn till hur många personer som uppdraget omfattar. Hänsyn tas även till hur pass omfattande uppdraget är liksom graden av ansvar som kontaktpersonen/familjen ska ta för t ex ett barns tillsyn. Hänsyn tas däremot inte till kontaktpersonens/familjens formella meriter eller kvalifikationer. Någon differentiering utifrån klienternas problematik görs heller inte.

Förutom uppdragets omfattning i tid kan även faktorer såsom uppdragets svårighetsgrad, föräldrakontakter samt tillgång till uppdragstagare vägas in vid fastställande av grundarvode.

Dygnsarvode

Dygnsarvodet utbetalas när den enskilde/barnet övernattar i kontaktpersonens/familjens hem. Beloppet avser en person och den lägsta ersättningen är att betrakta som normalersättning.

Omkostnadsersättning

Omkostnadsersättningen avser att täcka kontaktpersonens/familjens utgifter i anslutning till uppdraget. Ersättningen är skattepliktig. Bedömning av ersättningens storlek baseras på de insatser som finns beskrivna i arbetsplanen.

Omkostnadsersättningen omfattar två delar, dels en grundersättning som utgår från de beräknade faktiska kostnader som uppdraget medför för kontaktpersonen/familjen, dels en dygnsersättning i förekommande fall.

Grundersättning

Det lägsta beloppet avser ett uppdrag där kontaktperson/familjen genomsnittligt har kontakt med en klient en gång/vecka. Beloppet avser alla löpande utgifter för att hålla kontakt med den enskilde och socialtjänsten per telefon, brev och besök. Ersättningen ska täcka kostnader för telefon, porton, resor, kaffe- och middagsbjudningar etc.

Dygnsersättning

Ersättningen ska täcka kostnader för bl a tvätt, mat, hygienartiklar samt vissa fritidsaktiviteter

m m i samband med att den enskilde/barnet övernattar hos kontaktfamiljen. Beloppet avser en person.

Ersättningsnivåer

(Svenska kommunförbundets cirkulär 1999:129 och 1999:130)

Nedanstående belopp beräknas utifrån gällande basbelopp för 2000, 36 600 kr.

Grundarvode

Kategori	Grundarvode i procent av basbeloppet	Kronor/månad
Kategori 1	10 – 35 %	305 – 1070
Kategori 2	20 – 45 %	610 – 1375
Kategori 3	30 – 55 %	915 – 1680

Det är inte möjligt att dra någon exakt gräns mellan olika kategorier. Flertalet kontaktpersonsuppdrag omfattar i genomsnitt kontakt en gång/vecka, kategori 1. Ska kontaktfrekvensen vara mer omfattande än en gång/vecka, placeras uppdraget i kategori 2. Först om det är fråga om daglig kontakt, används kategori 3.

Uppdragets tidsmässiga omfattning är den viktigaste faktorn vid bestämmande av arvodesnivå. Uppdrag kan ha olika svårighetsgrad och ställa olika krav på beredskap från uppdragstagarens sida. Stödkontakt med föräldrar inom ramen för kontaktfamiljuppdrag förekommer och bör vägas in i grundarvodet. Även tillgången till lämpliga uppdragstagare kan påverka arvoderingen.

Dygnsarvode

Dygnsarvode i procent av basbeloppet	Ersättningsbelopp i kronor per dygn
65%	70

I särskilda fall förhöjd ersättning med 15% av basbeloppet, 20 kronor/dygn.

Grandomkostnadsersättning

Procent av basbeloppet	Kronor/månad
10 – 40 %	305 – 1220

Dygnsomkostnadsersättning

Ålder	Procent av basbeloppet	Kronor/dygn
- 6 år	65 – 80 %	70 – 85
7 - 10 år	70 – 85 %	75 – 90
11 - år	75 – 90 %	80 – 95

Personligt ombud

Särskilda regler kommer att utarbetas efter eventuell lagändring gällande personligt ombud för psykiskt funktionshindrade.

8. Särskilda regler enligt LSS

Personer som ingår i personkrets enligt 1 § LSS har rätten att enligt 9 § LSS få prövat behovet av kontaktperson. Stadsdelsnämndens beslut kan överklagas till länsrätten.

Kontaktperson enligt 9 § punkt 4 LSS är ingen legal ställföreträdare för den enskilde och kan därför inte företräda denne t ex för en begäran om en LSS-insats. Om den enskilde behöver det ska kommunen enligt 1 § 5 punkt 6 LSS anmäla behovet av t.ex. god man till överförmyndaren.

Kontaktpersonens uppgift är att ställa upp som medmänniska för den funktionshindrade och stödja honom eller henne att komma i kontakt med andra människor, komma ut i samhället och delta i olika aktiviteter. Kontaktpersonen ska kunna ge råd till den enskilde i vardagliga situationer som inte är av komplicerad natur. Insatsen ska ses som ett icke professionellt stöd.

Stöd kan också beviljas i form av korttidsvistelse hos en kontaktfamilj (§ 9 punkt 6 LSS). Det kan vara en regelbundet återkommande insats eller tillfälligt stöd i akuta situationer. Insatsen kan kombineras med avlösarservice enligt 9 § punkt 5 LSS. Korttidsvistelsen är avsedd att ge anhöriga eller familjehem avlösning i omvårdnadsarbetet och utrymme för avkoppling. För den funktionshindrade ska korttidsvistelsen tillgodose behovet av miljöombyte och rekreation. Insatsen kan även vara ett led i att bryta beroendeförhållande mellan barn och föräldrar och en övergång till ett mer självständigt boende. Korttidsvistelse kan beviljas både barn och vuxna. Den enskildes önskemål vid val av kontaktfamilj ska, så långt möjligt, tillgodoses.

Ofta vistas den enskilde i kontaktfamiljen ett veckoslut per månad. En vistelse från fredag eftermiddag till söndag kväll ska räknas som två och ett halvt dygn.

9. Ersättning för kontaktverksamhet enligt LSS

(Svenska Kommunförbundets cirkulär 1995:83, 1999:129, 1999:130)

Kontaktperson

Arvode

Arvodet utgör ersättning för den tid kontaktpersonen avsätter för uppdraget. Om t.ex. kontaktpersonen har telefonkontakt med den funktionshindrade en gång per vecka och de träffas två gånger i månaden utgår arvode med 15 % av basbeloppet. Uppdragets svårighetsgrad kan i vissa fall motivera ett högre arvode, jämför med ersättningsregler enligt SoL ovan.

15 %	460 kronor
------	------------

Omkostnadsersättning

Ersättning utgår i intervallet 10-40 % av basbeloppet. Det ska täcka utgifter i samband med uppdraget. Den lägsta nivån ska täcka kostnader för telefon, lokala resor, besök, enklare förtäring biobiljetter, idrottsevenemang eller liknande aktiviteter. Den högre ersättningen utgår för mer kostnadskrävande aktiviteter.

Det är angeläget att schablonisera ersättningen och i samband med upprättande av avtalet mellan kontaktpersonen och sdn söka förutse löpande kostnader. Om förhållandena eller uppdragets karaktär och omfattning ändras kan ersättningsfrågan omprövas under löpande uppdragstid.

Nedanstående belopp per månad är beräknat på 2000 års basbelopp, 36 600 kronor. Beloppen är avrundade till närmast högre fem kronor.

10-40 %	305 – 1220 kronor
---------	-------------------

Kontaktfamilj/korttidsvistelse

Personer som beviljas korttidsvistelse kan ha omfattande vårdbehov. Det kan gälla praktisk hjälp med personlig hygien, matning, ständig tillsyn mm. Sådana insatser motiverar en högre ersättning än grundarvode. Arvode ska utgå med en 30-del av månadsersättningen för familjehem (se Stockholms stads riktlinjer för familjevård). Intervall mellan 100,3 till 225 procent av basbeloppet gäller beroende på barnets ålder och vårdbehov.

Korttidsvistelse i form av kontaktfamilj bör företrädesvis beviljas med stöd av SoL, som generellt ger barn ett bättre skydd, t ex socialnämnds särskilda ansvar för barn och ungdom, utredningsskyldighet. Om vårdnadshavaren begär att insatsen ska genomföras med stöd av LSS måste dock beslut enligt LSS fattas.

Omkostnadsersättning

Ersättning utgår per dygn med en 30-del av månadsersättningen för familjehem. Omkostnadsersättningen består av schablonbelopp för livsuppehälle och bostad. Därtill kommer tilläggsersättning. Denna ersättning beräknas av stadsdelsnämnden på uppdragstagarens faktiska kostnader i varje individuellt fall. Ersättningsarna för barn och ungdom är uppdelade i två åldersgrupper: 0-12 år och 13-17 år.

Räkneexempel

Följande exempel grundas på 2000 års basbelopp.

Barn och ungdomar – arvode/dygn

0-12 år	100,3 % = 105 kronor	
	160	% = 165 kronor
	161	% = 230 kronor

13-17 år	130 % = 135 kronor	
	160	% = 165 kronor
	161	% = 230 kronor

Barn och ungdomar - omkostnadsersättning/dygn

0-12 år	105 % = 110 kronor	
	150	% = 155 kronor

Vuxna – arvode/dygn

160 % = 165 kronor
190 % = 195 kronor
225 % = 230 kronor

Vuxna – omkostnadsersättning/dygn

120 % = 125 kronor

170 % = 175 kronor

Lördagar, söndagar, helgdagar och dagar före helgdag utgår dubbelt arvode. Om vistelsen i kontaktfamiljen pågår sammanhängande i mer än 14 dagar utgår dubbelt arvode enligt ovan endast inom ramen för de första 14 dagarna.

Staben
SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

RIKTLINJER FÖR ÄRENDEANSVAR MELLAN STADSDELSNÄMNDERNA

Antagna i KS 03-03-19

1 Allmänna förutsättningar	2
2 Personer med fast bostad	2
2.1 Allmänt	2
2.2 Tillfällig vistelse mm	3
2.3 Ungdomar som flyttat hemifrån	3
2.4 Barn med växelvis boende	4
2.5 Flyktingar efter avslutat introduktionsprogram	4
3 Personer utan fast bostad	4
3.1 Definition på hemlöshet	4
3.2 Ansvarsfördelning mellan Enheten för hemlösa och stadsdelsnämnderna	5
3.3 Ansvar för flyktingar efter avslutat introduktionsprogram	6
4 Personer som vistas på kriminalvårdsanstalt eller vårdas på sjukhus	6
5 Personer som flyttat till annan stadsdel	7
5.1 Avslutning av ärende vid flyttning	7
5.2 Fortsatt ansvar för ärende vid flyttning	8
6 Personer som flyttat in i stadsdelen från annan stadsdel	9
7 Tvister mellan stadsdelsnämnder	9

1 Allmänna förutsättningar

Föreliggande riktlinjer reglerar principerna för fördelning av socialtjänstens individärenden mellan stadsdelsnämnderna. Stadens ansvar i socialtjänstlagen (SoL) i förhållande till andra kommuner framgår av 2 kap. 2 § SoL om vistelsekommunens ansvar för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

En kommuns ansvar enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) gäller gentemot dem som är bosatta i kommunen. I LSS gäller således inte vistelsebegreppet. Bosatt bör tolkas enligt folkbokföringens bestämmelser.

Kontinuiteten för den enskilde och betydelsen av det sammanhållna ansvaret är utgångspunkten för dessa riktlinjer. Riktlinjerna får aldrig tillämpas så att ingen stadsdelsnämnd tar ansvar för individen. Den som tar kontakt med socialtjänsten måste få besked om var hans eller hennes ärende ska handläggas om flera stadsdelsnämnder kan komma ifråga. Om den stadsdelsnämnd, som den enskilde vänder sig till, anser att ärendet ska handläggas vid en annan stadsdelsnämnd eller vid Enheten för hemlösa, ligger det akuta ansvaret kvar hos den stadsdelsnämnd dit den enskilde först vänder sig. Detta i avvaktan på att den rätta stadsdelsnämnden tar över ärendet.

I fråga om personer som befinner sig i eller som skrivs ut från kriminalvårdsanstalt, sjukhus eller andra institutioner ska anstalten eller institutionen med stöd av 16 kap. 2 § SoL ta kontakt med den stadsdelsnämnd där personen är folkbokförd. Detta gäller även om de vid tiden för frigivningen eller utskrivningen är bostadslösa. Se vidare avsnitt 4.

2 Personer med fast bostad

2.1 Allmänt

Ett ärende avseende en enskild person eller familj ska handhas av den nämnd inom vars område personen eller familjen har sin bostad, om inte annat anges i det följande.

En person hör i normalfallet till den nämnd inom vars område han enligt gällande lagstiftning är eller rätteligen ska vara folkbokförd. Enligt folkbokföringslagen är en person att anse som bosatt på den adress där han regelmässigt tillbringar eller antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. Boendeformen är av underordnad betydelse. Det kan röra sig

om första- eller andrahandskontrakt, inneboenderum, bostadshotell, hotellhem, husvagn. I särskilda fall kan även andra typer av mer okonventionella boenden komma ifråga. Det väsentliga är att personen har det som sin bostad. Om rätt till folkbokföring på adressen föreligger eller ej är mindre viktigt.

Huvudregeln är att ett ärende inte får aktualiseras vid en stadsdelsnämnd beträffande en person eller familj som är aktuell vid en annan stadsdelsnämnd förrän ärendet avslutats där. Detta innebär att utredning på grund av ansökan eller anmälan ska ha avslutats och beslut ha fattats. Undantag gäller för oavslutade återkrav och bedrägeriärenden, för ärenden där det finns beslut som överklagats till förvaltningsdomstol samt för familjeplacerade barn. (Se avsnitt 5.2.)

2.2 Tillfällig vistelse mm

Tillfälligt boende

Om en person eller familj/familjemedlem som tillfälligt under en på förhand bestämd tid av högst sex månader flyttar från den bostad där personen eller familjen/familjemedlemmen har sitt egentliga hemvist, ska ärendet handhas av den nämnd inom vars område den permanenta bostaden är belägen. Efter sex månader går ansvaret över till den nya stadsdelsnämnden. För ungdomar gäller särskilda riktlinjer se avsnitt 2.3.

Sjukhus, institutioner och växelvis boende

När den enskilde har kvar sin permanenta bostad i ursprungsstadsdelen ska ärendet handläggas där. Detta gäller t ex personer som vistas på sjukhus eller andra institutioner eller personer som får korttidsboende eller växelvård i annan stadsdel.

2.3 Ungdomar som flyttat hemifrån

Ungdomar som studerar

Föräldrar är underhållsskyldiga enligt föräldrabalken för ungdomar mellan 18 och 21 år som går i skola. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning.

Ungdomar som på grund av skolgången är bosatta på annat håll och där föräldrarna är underhållsskyldiga ska handläggas av den stadsdelsnämnd som familjen tillhör.

Ungdomar som på grund av skolgång är bosatta på annat håll och där föräldrarna inte är underhållsskyldiga ska handläggas hos den stadsdelsnämnd inom vilken ungdomarna bor.

Ungdomar med egen inkomst

Föräldrars underhållsskyldighet upphör när den unge har fyllt 18 år och inte längre studerar. Har den unge egen inkomst och egen bostad ska ärendet handläggas hos den stadsdelsnämnd inom vilken den unge bor.

Ungdomar utan egen inkomst

Om den unge har flyttat till eget boende och inte har möjlighet att försörja sig själv har den unge inte självklar rätt till att bli beviljad försörjningsstöd. Enligt riktlinjer för ekonomiskt bistånd är huvudregeln att bistånd till boendekostnad inte ska beviljas om hyresavtalet tecknats under en period då den sökande saknat inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln göras om det föreligger starka sociala skäl till flyttningen. Den nämnd inom vilken den unge bor vid ansökan om bistånd till boendekostnad utreder om det finns sådana sociala skäl som motiverar undantag från huvudregeln.

2.4 Barn med växelvis boende

Huvudansvaret för utredningar som gäller barn med växelvis boende har den stadsdelsnämnd där barnet är folkbokfört.

2.5 Flyktingar efter avslutat introduktionsprogram

Integrationsnämnden har ansvar för mottagning och introduktion av nyanlända flyktingar. Invandarmottagningen erbjuder de nyanlända flyktingarna ett introduktionsprogram. Programmet omfattar 18 månader och förlängs till 24 månader om anhöriga anländer under introduktionsperioden. Invandarmottagningens uppdrag är tidsbegränsat och i uppdraget ingår att flyktingen efter introduktionsprogrammets slut skall överföras till den stadsdel där personen bor. Efter avslutat introduktionsprogram övergår ansvaret för fortsatta insatser till den stadsdelsnämnd där flyktingen har sin bostad.

3 Personer utan fast bostad

3.1 Definition på hemlöshet

- Som hemlös räknas personer som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande samt är hänvisade till tillfälliga boendalternativ eller är uteliggare
- Till de hemlösa räknas således personer som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning.

- Till de hemlösa räknas också personer som tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta.
- Däremot räknas inte personer som hemlösa som hyr i andra hand eller bor inneboende hos någon anhörig eller släkting.

För hemlösa personer som är aktuella vid en stadsdelsnämnd behåller nämnden ärendet tills den enskilde får ny fast bostad. Övriga som haft fast boende inom stadsdelen men inte varit aktuella ska tas emot i den stadsdelen om de vänder sig dit i direkt samband med att de blivit bostadslösa. Med direkt samband avses inom en månad från det att personen blivit hemlös. Om den hemlösa inte är aktuell, dvs. haft kontakt, inom någon stadsdel under de två senaste åren ska den hemlöse hänvisas till Enheten för hemlösa. Särskilda regler gäller för personer som tidigare haft kontakt med Enheten för hemlösa samt för dem som är under 20 respektive 25 år. Se avsnittet nedan om ansvarsfördelningen mellan stadsdelsnämnderna och Enheten för hemlösa.

3.2 Ansvarsfördelning mellan Enheten för hemlösa och stadsdelsnämnderna

- En hemlös med behov av bistånd ska få sina behov tillgodosedda av den stadsdelsnämnd som hon/han senast hade kontakt med. Har två år eller längre tid förflutit sedan senaste kontakt hänvisas den sökande till Enheten för hemlösa.
- En hemlös person som tidigare varit aktuell på Enheten för hemlösa och som därefter ej haft bostad och ej heller varit aktuell hos någon stadsdelsnämnd ska få sina behov tillgodosedda hos Enheten för hemlösa.
- Enheten för hemlösa ska överföra en klient till den stadsdelsnämnd där klienten fått en stadigvarande bostad.
- En hemlös person under 25 år ska få sina behov tillgodosedda av den stadsdelsnämnd som personen senast hade kontakt med eller den stadsdel där denne senast var folkbokförd. Det är en fördel att ansvaret för ungdomar ligger kvar så länge som möjligt hos en och samma stadsdelsnämnd.
- Till staden nyanländ hemlös person 20 år eller äldre som varken haft kontakt med eller är folkbokförd i någon stadsdel ska vid behov av bistånd ansöka om detta hos Enheten för hemlösa.

sid 6 (9)

- En nyanländ hemlös med barn som inte varit aktuell i staden hänvisas till den stadsdelsnämnd där klienten tillbringade senaste dygnsvilan. Om klienten varit aktuell i staden inom en 2-årsperiod hänvisas till den stadsdelsnämnd där klienten varit aktuell.

3.3 Ansvar för flyktingar efter avslutat introduktionsprogram

Ansvar för en hemlös flykting efter avslutat introduktionsprogram övergår till den stadsdelsnämnd inom vilken flyktingen är folkbokförd.

4 Personer som vistas på kriminalvårdsanstalt eller vårdas på sjukhus

Enligt 16 kap. 2 § andra stycket SoL har folkbokföringskommunen ansvar för personer som

- är i kriminalvårdsanstalt,
- vårdas på sjukhus eller i annan sjukvårdsinrättning på initiativ av annan än en kommun,
- är i behov av insats som aktualiseras inför avslutning av vård på kriminalvårdsanstalt eller sjukhus

Kriminalvårdsmyndighet m fl. tar med stöd av 16 kap. 2 § SoL inför frigivning eller utskrivning av en klient kontakt med den stadsdelsnämnd där klienten är folkbokförd. Är klienten aktuell vid Enheten för hemlösa bör "folkbokföringsstadsdelsnämnden" kontakta Enheten för hemlösa som behåller ansvaret för sina klienter. Enheten för hemlösa tar kontakt med kriminalvårdsmyndigheten för planering inför frigivning alternativt med sjukhus inför utskrivning därifrån.

För ansvarsfördelningen mellan stadsdelsnämnderna i dessa ärenden gäller att i de fall personen haft kontakt eller varit föremål för någon åtgärd av en stadsdelsnämnd under de senaste två åren ska samma stadsdelsnämnd ansvara för personen i fråga. Har personen varit aktuell vid flera stadsdelsnämnder under perioden är den stadsdelsnämnd ansvarig som senast haft kontakt med klienten. Detta gäller alltså oavsett folkbokföringsadress i kommunen. När kriminalvårdsmyndighet eller sjukhus kontaktar "folkbokföringsstadsdelsnämnden" ska den nämnden kontakta ansvarig stadsdelsnämnd, som i sin tur tar kontakt med kriminalvårdsmyndigheten alternativt sjukhuset.

Har det gått längre tid än två år från senaste kontakten, eller har personen inte tidigare varit aktuell någonstans, ska personen hänvisas till den stadsdelsnämnd där han eller hon är folkbokförd. Vid beräkning av tiden ska anstalts- och sjukhustid ingå.

5 Personer som flyttat till annan stadsdel

När en person eller familj, som är aktuell vid en stadsdelsnämnd, flyttar till en annan stadsdel ska ärendet avslutas. Undantag gäller enligt nedanstående regler för ärenden som gäller vård och behandling och vissa andra pågående biståndsinsatser.

Huvudprincipen är en helhetssyn vid ärendehandläggningen. Detta innebär att ekonomiskt bistånd och övriga biståndsinsatser inte bör handläggas på olika stadsdelsnämnder. Undantag gäller vid familjehemsplaceringar enligt nedan. Ett oavslutat återkrav, en utredning om bedrägeri eller en väntande dom från länsrätt eller kammarrätt behöver inte hindra att övriga utredningar sker på annan stadsdelsnämnd.

5.1 Avslutning av ärende vid flyttning

Den stadsdelsnämnd där ärendet är aktuellt avgör när ärendet lämpligen kan avslutas.

Om personen eller familjen flyttar till en fast bostadsadress kan ärendet avslutas under månaden efter flyttningen, eller senare om nämnden finner att detta är lämpligt. Med fast bostadsadress menas att personen kan antas komma att bli permanent bosatt på den nya adressen. Avgörande för denna bedömning är vad den enskilde uppger, men också sådana förhållanden som att personen har hyreskontrakt, eget- eller andrahandskontrakt eller inneboendekontrakt.

I de fall det framstår som oklart om flyttning skett till ny fast bostadsadress, får ärendet inte avslutas förrän personen eller familjen varit permanent bosatt på den nya adressen under minst tre månader. Syftet med denna regel är att klienter som bor mera tillfälligt på olika håll inte ska behöva byta stadsdelsnämnd så ofta.

Ärenden med pågående insats där den enskilde även efter en flyttning är beroende av och begär fortsatt bistånd från socialtjänsten får inte avslutas förrän det står helt klart att den nya stadsdelsnämnden är beredd att ta över ansvaret.

När Enheten för hemlösa överför en klient till den stadsdelsnämnd där klienten fått en fast bostad ska Enheten för hemlösa sträva efter att få klientens samtycke till att informera stadsdelsnämnden om klientens tidigare problem på bostadsmarknaden i syfte att stadsdelsnämnden ska kunna ge lämpligt stöd i det nya boendet.

Vid misstanke om att personen flyttar till en ny bostad i en annan stadsdel där bostaden inte kan accepteras som boende rekommenderas att den

stadsdel som personen flyttar ifrån kontakter den nya stadsdelen. På detta sätt får man tidigare kännedom om icke godtagbara boenden t.ex. där bostadskostnaderna är för höga eller bostadsförhållandena olämpliga. Det är viktigt att komma ihåg att alla kontakter mellan stadsdelsnämnderna måste ske med samtycke av den berörde personen.

5.2 Fortsatt ansvar för ärende vid flyttning

I följande fall behåller den ursprungliga stadsdelsnämnden ansvaret för ärendet även om klienten flyttar:

- I de fall personen flyttar till en försökslägenhet behåller den placerande stadsdelen ansvaret för samtliga biståndsinsatser till dess att kontraktet övergår till den boende. Vid flytt till träningslägenhet, som är en tidsbegränsad insats, behåller placerande nämnd ansvaret så länge boendet i träningslägenhet består.
- Den stadsdelsnämnd som beslutar om insatser för barn och ungdomar enligt LVU, SoL och LSS behåller ansvaret så länge vårdbehovet kvarstår. För ärenden som avser pågående placering i familjehem gäller att den placerande nämnden behåller det fulla ansvaret för samtliga överväganden och insatser som har samband med placeringen. Detta gäller även då en placering i familjehem, efter att den unge fyllt 18 år, övergår till bistånd i form av fortsatt placering i familjehem. Detta hindrar inte att biståndsinsatser som avser de biologiska föräldrarna kan handläggas på annan stadsdel om föräldrarna bosatt sig permanent där.
- Den stadsdelsnämnd som beslutar om institutionsplacering av vuxna enligt SoL eller LVM, behåller ansvaret för alla insatser tills vården är avslutad och placeringen upphört.
- Enligt 11 kap. 4 § SoL har den socialnämnd som påbörjat en utredning enligt 11 kap. 2 § SoL en skyldighet att slutföra utredningen och fatta beslut i ärendet även om den underårige byter vistelsekommun. Inom Stockholms stad innebär det följande. Den stadsdelsnämnd som påbörjat en utredning enligt 11 kap. 2 § SoL slutför utredningen, fattar beslut om i dagsläget nödvändiga insatser och har ansvar för att de beslutade insatserna blir genomförda, så länge vårdbehovet kvarstår, även om den underårige har flyttat till annan stadsdel.
- Alla beslut om öppenvårdsinsatser ska tidsbegränsas. Den stadsdelsnämnd som beslutat om en öppenvårdsinsats behåller ansvaret och kostnaden för öppenvårdsinsatsen så länge beslutet gäller och insatsen pågår, även om personen eller familjen byter

sid 9 (9)

stadsdelsnämnd under pågående insats. Därefter ansvarar den stadsdelsnämnd där den aktuella personen eller familjen bor.

Bliir det aktuellt med andra insatser än de som nyss angivits t.ex. försörjningsstöd eller behov av utredning till följd av en anmälan ska det handläggas i den stadsdelsnämnd inom vilken personen eller familjen bor.

- När det gäller personer som omfattas av offentligt skyddat arbete (OSA) ska den stadsdelsnämnd som fått OSA-anvisningen behålla ansvaret för åtgärden under hela anvisningstiden, även om personen flyttar, samt svara för kostnader och uppbära statsbidrag. Överföring till ny stadsdelsnämnd eller Enheten för hemlösa ska ske i samband med att anvisningen omprövas/förnyas.
- Efter överenskommelse mellan stadsdelsnämnderna och utifrån klientens behov kan ett ärende alltid flyttas från en nämnd till en annan.

6 Personer som flyttat in i stadsdelen från annan stadsdel

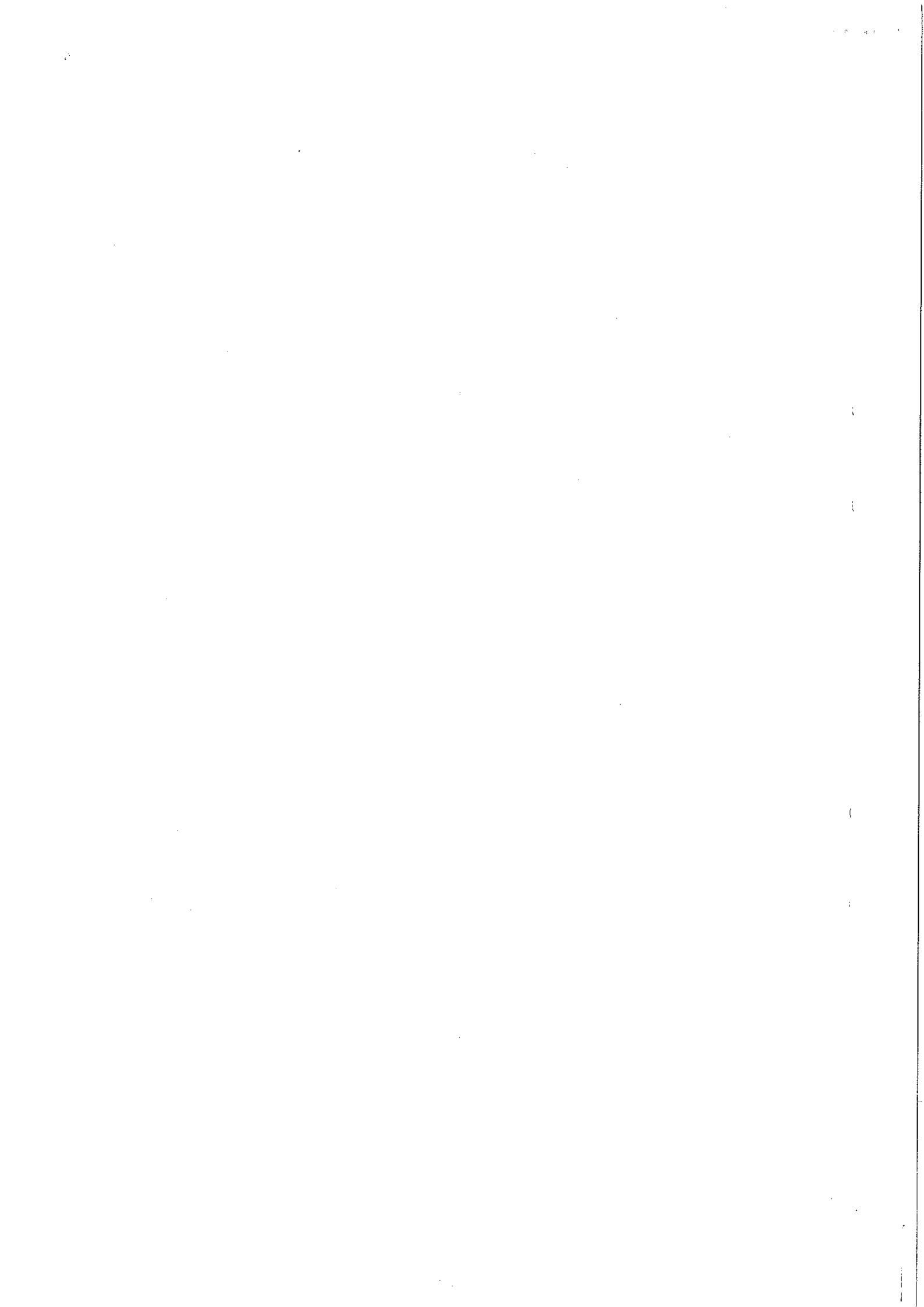
En stadsdelsnämnd är skyldig att ta över ansvaret för ett ärende när den enskilde flyttat in i stadsdelen och ärendet avslutats enligt reglerna ovan. (Dvs när den enskilde flyttat till nytt fast boende i den nya stadsdelsnämnden eller i varje fall varit bosatt där tre månader.)

För ärenden där biståndsinsatser enligt beslutet eller uppgjord handlingsplan ska utgå under en på förhand bestämd tidsperiod, är stadsdelsnämnden skyldig att ta över ärendet först sedan insatserna avslutats.

En stadsdelsnämnd är aldrig skyldig att ta över ett ärende under pågående utredning. Undantag gäller för utredning om misstänkt socialbidragsbedrägeri, återkrav eller väntande domar från länsrätt eller kammarrätt.

7 Tvister mellan stadsdelsnämnder

Tvister mellan stadsdelsnämnder förekommer och befaras även uppkomma utifrån nu föreliggande riktlinjer. Liksom tidigare bör denna typ av ärenden handläggas av den juridiska avdelningen. Efter att ha hört enhetschefen eller motsvarande för den enhet som handlägger ärendet vid respektive stadsdelsförvaltning avgör juridiska avdelningen utifrån föreliggande riktlinjer vilken stadsdelsnämnd som ska handlägga ärendet.

SAMMANFATTNING AV EGENAVGIFTER FÖR VUXNA I HEM FÖR VÅRD ELLER BOENDE (HVB), FAMILJEHEM M.M. ÅR 2011

Egenavgiften för vård och behandling för missbruk i HVB och familjehem är 80 kr/ dygn av sjukpenningen (3 kap 15 § AFL). För personer som saknar eller har låg sjukpenning kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges. Möjligheten att efterge egenavgift för vård- och behandling för missbruk regleras i 9 kap. 4 § SoL.

Egenavgiften för andra stöd och hjälpåtgärder (stöd- och omvårdnadsboende) fastställs av Kommunfullmäktige. Egenavgiften är 156 kr/ dygn, varav 70 kr är avgift för boende och 86 kr är avgift för mat. Vid placering för stöd- och omvårdnadsboende i familjehem är egenavgiften 119 kr/ dygn, varav 33 kr är avgift för boendet och 86 kr är avgift för mat. Egenavgiften för stöd- och omvårdnadsboende kan inte efterges utan beviljas som försörjningsstöd om den placerade saknar betalningsförmåga.

Egenavgiften för mat är 86 kr/dag avseende frukost, lunch och middag. Avgiftsnedsättning ska tillämpas när vissa måltider inte intas på institutionen eller i familjehemmet. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen/ familjehemmet. Avgiften reduceras med 18 kr för frukost, med 34 kr för lunch och med 34 kr för middag.

Egenavgiften för vård och behandling (80 kr) avser endast vuxna missbrukare. Egenavgiften för andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd-/ omvårdnadsboende) avser samtliga placerade.

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Behandlingshem, LVM-hem (HVB)	Vård och behandling för missbruk	80 kr/ dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Familjehem	Vård för missbruk	80 kr/ dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Stöd-/omvårdnadsboende (HVB)	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr) ¹	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Arbetskooperativ	Stödboende för missbruk	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr) ¹	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Familjehem	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	119 kr/dag (boende 33 kr samt matkostnad 86 kr) ¹	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Korttidsboende	Stödboende för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86kr) ¹	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Nattlogi	Boende	50 kr per natt (måltider debiteras inte)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga

¹ Om inte alla måltider intas i HVB-hemmet eller i familjehemmet kan matkostnaden reduceras med 18 kr per dag för frukost, med 34 kr för lunch och med 34 kr för middag. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen eller familjehemmet.

SOCIALTJÄNST- OCH
ARBETSMARKNADSFÖRVALTNINGEN
AVD FÖR STADSÖVERGRIPANDE SOCIALA FRÅGOR

SID 1 (10)
2009-05-18

Riktlinjer för egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Antagna i Kommunfullmäktige 2004-01-19

Uppdaterade 2010-01-25

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DEFINITIONER.....	3
<i>HEM FÖR VÅRD ELLER BOENDE (HVB)</i>	<i>3</i>
<i>FAMILJHEM</i>	<i>3</i>
<i>LÄNKVERKSAMHETER.....</i>	<i>3</i>
<i>PLACERINGSKOSTNAD</i>	<i>4</i>
<i>EGENAVGIFT</i>	<i>4</i>
<i>BISTÅNDSBESLUT</i>	<i>4</i>
<i>PLACERING PÅ GRUND AV PSYKISKA FUNKTIONSHINDER</i>	<i>5</i>
EGENAVGIFTER VID VÅRD OCH BEHANDLING	5
EGENAVGIFTER VID ANDRA STÖD OCH HJÄLPINSATSER	6
<i>EGENAVGIFTER VID STÖD-/OMVÅRDNADSBOENDE I HVB, FAMILJHEM OCH LÄNKVERKSAMHETER</i>	<i>7</i>
BETALNING AV EGENAVGIFTER VID VÅRD FÖR MISSBRUK	7
<i>FRAMSTÄLLNING TILL FÖRSÄKRINGSKASSAN OM AVDRAG FRÅN SJUKPENNING</i>	<i>8</i>
BETALNING AV EGENAVGIFT VID STÖD- OCH OMVÅRDNADSBOENDE.....	8
EGENAVGIFTER FÖR PERSONER SOM ÄR BERÄTTIGADE TILL SÄRSKILT BOENDE ENLIGT 5 KAP 7 § SOL	9
KRAV PÅ ERSÄTTNING OCH EFTERGIFT	9

Definitioner

Enligt 6 kap 1 § Socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden se till att den som behöver vårdas eller bo i annat hem än det egna bereds plats i hem för vård eller boende eller i familjehem. Kommunen ansvarar för att det finns tillgång till familjehem och hem för vård eller boende för såväl barn som enskilda vuxna och familjer. Staten har genom Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvar för att det finns tillgång till s.k. § 12-hem för barn och ungdomar som vårdas enligt lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och s.k. LVM-hem för personer som vårdas enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

I socialtjänstförordningen (SoF) regleras vad som avses med hem för vård eller boende (HVB) och familjehem.

Hem för vård eller boende (HVB)

Med HVB avses enligt 3 kap 1 § SoF ett hem inom socialtjänsten som tar emot personer för vård eller behandling i förening med ett boende. Om hemmet drivs av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ krävs att verksamheten drivs yrkesmässigt och att det enligt 7 kap 1 § SoL har tillstånd från socialstyrelsen att driva verksamheten. För att få tillstånd att driva HVB-verksamhet krävs att hemmet uppfyller lagens krav på säkerhet, kvalitet, krav på utbildning och personlig lämplighet. HVB kan vara av varierande storlek, ha olika inriktningar och vända sig till olika målgrupper. Verksamheten ska bedriva heldygnssorg.

Till hem för vård eller boende räknas inte sådana särskilda boendeformer för äldre som avses i 5 kap 5 § andra stycket SoL eller särskilda boendeformer för funktionshindrade som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket SoL.

Familjehem

Med familjehem avses enligt SoF 3 kap 2 § ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot ett barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.

Länkverksamheter

Staden har tecknat ramavtal med länkverksamheter som bedriver rehabilitering av personer med missbruksproblem kombinerat med boende. Arbete utgör en mycket väsentlig del i dessa verksamheter som drivs av klientorganisationer.

Länkverksamheterna saknar HVB-tillstånd eftersom de inte bedriver vård/omvårdnad eller behandling i kombination med boendet.

Placeringskostnad

Detta är den summa stadsdelsförvaltningen betalar till vårdgivaren per dygn för placering i HVB eller familjehem. Summan varierar beroende på vilken typ av placering som avses och innehållet i vården/ boendet. Om egenavgift tas ut av den enskilde (se nedan under avsnittet egenavgift) minskas förvaltningens kostnad för placeringen med motsvarande summa.

Egenavgift

Egenavgift är den avgift kommunen kan ta ut av den enskilde för en tjänst. I dessa riktlinjer avses med egenavgift den avgift den enskilde enligt 8 kap 1 § SoL ska betala vid vård och behandling (*stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär*) eller vid stöd-/ omvårdnadsboende (*andra stöd och hjälpinsatser*).

Kommunfullmäktige fastställer alla egenavgifter inom olika verksamheter i staden. Med hänsyn till likställighetsprincipen kan förvaltningarna inte fastställa avvikande egenavgifter.

Biståndsbeslut

En ansökan om bistånd i form av placering i HVB, familjehem eller länkverksamhet prövas enligt 4 kap 1 § SoL, vilket innebär att beslutet kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

I samband med biståndsprövningen ska det alltid göras en bedömning av vilken insats placeringen avser. Därefter görs en prövning av vilken avgiftstyp som ska gälla samt vilken egenavgift den enskilde ska betala. Av biståndsbeslutet ska därmed dels framgå om insatsen avser vård och behandling eller stöd-/ omvårdnadsboende, dels den enskildes egenavgift. Biståndsbeslutet ska tidsbegränsas.

Stadsdelsförvaltningens kostnad för placeringen ska inte framgå i biståndsbeslutet eftersom kommunens kostnader för olika insatser inte normalt redovisas för den enskilde. Om den enskilde däremot efterfrågar sådana uppgifter ska de uppges. Stadsdelsnämnden bestämmer själv på vilket sätt vårdavgiften bäst redovisas till nämnden.

En placering där syftet är vård och behandling kan efter en viss tid övergå till en placering där det huvudsakliga syftet är stöd eller omvårdnad. När så sker ska ett

nytt beslut fattas där det framgår att biståndet har förändrats från vård och behandling till stöd- eller omvårdnadsboende och att den enskildes egenavgift har förändrats.

Placering på grund av psykiska funktionshinder

Enligt gällande lagstiftning ska kommunen svara för boende, boendestöd och sysselsättning till psykiskt funktionshindrade. Landstinget har ansvar för vård och behandling. Kommunen ska inte placera personer för vård av psykiska problem. Detta är landstingets ansvarsområde. För vissa personer med psykiska funktionshinder kan det bli aktuellt att samarbeta i ett beslut om placering för både vård och boende. I dessa fall ska landstinget svara för vårdkostnaden och kommunen för boendekostnaden.

HVB och folkbokföring

En placering i HVB ska som huvudregel betraktas som en tillfällig och inte en permanent placering. Som huvudregel bör därför inte den enskilde bosätta sig i HVB eftersom HVB primärt är avsett att utgöra vård och behandling i kombination med boende under en begränsad tid. Av 8 § folkbokföringslagen följer att om en person under en på förhand bestämd tid av högst sex månader regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han har sin egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning. Om placeringen i HVB pågår under en längre tid än sex månader ska den enskildes folkbokföring ändå inte ändras om placeringen enbart avser vård vid en institution för vård av missbrukare enligt 10 punkten 5 folkbokföringslagen.

Om en person placeras på ett HVB för längre tid och med en mer stadigvarande avsikt ska personen folkbokföra sig där utom i de fall det rör sig om vård vid en institution för missbrukare.

Egenavgifter vid vård och behandling

Lagen skiljer på stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär och andra stöd och hjälpinsatser. Huvudregeln enligt 8 kap 1 § SoL är att *stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär* är avgiftsfria för den enskilde. Kommunen får dock ta ut avgift för mat och logi av den som får vård och behandling för missbruk i HVB eller i familjehem. Detta gäller alla vårdtagare över 18 år, såväl pensionärer som

personer med aktivitets- eller sjukersättning eller annan inkomst och oavsett om vården sker enligt SoL eller enligt LVM. Den avgift som kommunen får ta ut av den som vårdas för missbruk på behandlingshem, i familjehem eller LVM-hem får högst motsvara den avgift som kan tas ut vid sjukhusvård, dvs. 80 kr/ dag. Detta regleras i 6 kap 1 § SoF.

En bedömning av den enskildes betalningsförmåga måste göras i samband med att egenavgiften fastställs. Avgiften får inte överstiga en tredjedel av sjukpenningbeloppet efter skatt, och följer i princip det avdrag som görs från sjukpenningen vid sjukhusvård, vilket regleras i 3 kap. 15 § lagen om allmän försäkring (AFL). Om den enskilde har pension, sjukersättning eller aktivitetsersättning har kommunen rätt att ta ut 80 kr/ dag i avgift för vården. Den enskilde ska dock ha kvar så stor del av inkomsten att han/ hon tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Om den enskilde saknar inkomst eller har så låg inkomst att full avgift inte kan tas ut kan avgiften fastställas till ett lägre belopp eller efterges helt enligt 9 kap 4 § SoL. Om den enskilde genom att betala avgiften blir berättigad till ekonomiskt bistånd bör avgiften efterges.

För öppenvårdsbehandling kan ingen avgift tas ut.

Egenavgifter vid andra stöd och hjälpinsatser

För *andra stöd- och hjälpinsatser* än vård och behandling får kommunen enligt 8 kap 1 § SoL ta ut *skälig ersättning*. Den avgift kommunen får ta ut får inte överstiga kommunens självkostnader. Detta gäller oavsett vad som är huvudorsaken till stöd- och hjälpinsatserna.

Andra stöd- och hjälpinsatser enligt 8 kap 1 § SoL är t.ex. boendestöd, kontaktperson, placering i länkverksamhet eller stöd- och omvårdnadsboende i HVB samt familjehemsplacering i form av stöd- eller omvårdnadsinsats. Placering i skyddat boende för kvinnor likställs med stödboende i HVB.

Såväl personer med missbruksproblem som personer med psykiska och/eller sociala problem kan placeras för stöd- och omvårdnadsboende i HVB eller i familjehem. Sådana placeringar, liksom placeringar i länkverksamheter, medför att

egenavgift ska tas ut enligt 8 kap. 1 § SoL. För boendestöd och kontaktperson betalar den enskilde ingen egenavgift enligt beslut i Kommunfullmäktige.

Vid placering i stöd- eller omvårdnadsboende i HVB eller familjehem eller i länkverksamhet ska den enskilde betala egenavgift för mat och logi. Den enskilde ska därutöver tillförsäkras medel till fickpengar och kläder enligt poster i riksnormen. Vid placering i vissa länkverksamheter kan egenavgift tas ut för mat och logi samt kostnad för kläder och fickpengar enligt normen för försörjningsstöd utslagen per vårddygn.¹

Personer som saknar eller har låg inkomst kan beviljas ekonomiskt bistånd till dessa kostnader.

Egenavgifter vid stöd-/omvårdnadsboende i HVB, familjehem och länkverksamheter
Egenavgiften vid stöd- och/ eller omvårdnadsboende i HVB, familjehem eller länkverksamhet består av kostnad för mat och logi. Avgiften för mat fastställs av kommunfullmäktige och följer prisbasbeloppet. Avgiftsnedsättning ska tillämpas när vissa måltider inte intas i HVB/ familjehemmet. En förutsättning är att detta har anmälts i förväg till institutionen/familjehemmet. Resterade kostnad ska betraktas som avgift för boendet. Den som har pension har möjlighet att söka bostadstillägg för den del av egenavgiften som räknas som avgift för boendet.

Avgiften för boende i familjehem är anpassad till reglerna för hyressättning av särskilt boende inom äldreomsorgen där hyreslagen inte är tillämplig.

Betalning av egenavgifter vid vård för missbruk

Huvudregeln är att den enskilde själv ska ansvara för betalning av egenavgiften. Enligt stadens upphandling av missbrukarvård där ramavtal tecknats med ett antal institutioner, betalar dock den enskilde i normalfallet egenavgiften direkt till institutionen efter beslut i respektive nämnd. Institutionen ansvarar i sin tur för att egenavgiften betalas av den enskilde. Stadsdelsnämnden betalar i dessa fall placeringskostnaden minus eventuell egenavgift till institutionen. Institutionerna har i sin prissättning vid anbudsupphandlingen tagit hänsyn till ett visst bortfall när det gäller inbetalning av egenavgifter.

¹ Se Katalog över upphandlade vårdgivare år 2008-2009 missbruk och vuxenvård

Institutionen har aldrig rätt att kräva in egenavgiften om den enskilde inte betalar frivilligt. Detta åligger stadsdelsnämnden enligt 9 kap. 3 § SoL. Talan om ersättning ska väckas hos länsrätten. (Se nedan under rubriken "Krav på ersättning och eftergift").

Framställning till försäkringskassan om avdrag från sjukpenning

Om det är inte är sannolikt att den enskilde kommer att betala egenavgiften i samband med vård för missbruk kan stadsdelsnämnden begära hos försäkringskassan att avdrag från sjukpenningen görs om högst 80 kr/ dag för egenavgift. Enligt 3 kap 15 § AFL får det belopp som försäkringskassan drar av uppgå till högst en tredjedel av sjukpenningens belopp efter skatt. Beloppet begärs då utbetalt direkt till stadsdelsnämnden.

Försäkringskassan får inte göra avdrag för egenavgiften retroaktivt, d.v.s. för den tid som gått innan nämnden kommit in med framställan om att avdrag ska göras.

För alla anställda utbetalar arbetsgivaren sjuklönen de första 14 dagarna av en sjukperiod. Under den tid sjuklönen utbetalas av arbetsgivaren måste den enskilde alltid själv betala egenavgiften till institutionen eller stadsdelsförvaltningen.

Personer som har inkomst i form av pension, sjukersättning/aktivitetsersättning eller tidsbegränsad sjukersättning måste själva ansvara för betalningen av egenavgiften. Försäkringskassan kan inte göra avdrag för egenavgiften från dessa inkomster enligt 10 kap. 3 § AFL.

Betalning av egenavgift vid stöd- och omvårdnadsboende

Huvudregeln är att den enskilde själv ska ansvara för betalning av egenavgiften. Enligt ramavtalet för upphandlad missbrukarvård betalar dock den enskilde i normalfallet egenavgiften för stöd- och omvårdnadsboende direkt till institutionen. (Se föregående avsnitt) Enligt ramavtalet för upphandlade stöd- och omvårdnadsboenden inom socialpsykiatri betalar den enskilde däremot egenavgiften till den placerande förvaltningen.

Vid placering i några av socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens boenden betalar stadsdelsförvaltningen hela placeringskostnaden till institutionen. I dessa fall måste stadsdelsförvaltningen själv ta in egenavgiften från den boende, detta görs inte av institutionen.

Även i de fall institutionen ansvarar för att den enskilde betalar egenavgiften direkt till institutionen har institutionen inte rätt att kräva in egenavgiften om han/hon inte betalar frivilligt. Detta åligger stadsdelsnämnden enligt 9 kap. 3 § SoL. Talan om ersättning ska väckas hos länsrätten. (Se nedan under rubriken ” Krav på ersättning och eftergift”).

Kommunen får inte kräva att försäkringskassan gör avdrag för egenavgiften för stöd-/ omvårdnadsboende från sjukpenning, pension eller motsvarande inkomst.

Om personen ifråga helt eller delvis saknar inkomst ska efter sedvanlig prövning bistånd beviljas till egenavgiften för stöd-/omvårdnadsboendeboende i HVB, arbetskooperativ eller i familjehem som ett reducerat försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna avgift kan inte sänkas eller efterges.

Egenavgifter för personer som är berättigade till särskilt boende enligt 5 kap 7 § SoL

Enligt 8 kap 1 § SoL får kommunen ta ut skälig ersättning för stöd och hjälpinsatser som inte avser vård och behandling. Om psykiskt funktionshindrade placeras i stöd- eller omvårdnadsboende i HVB eller familjehem är huvudregeln att dessa riktlinjer ska gälla. Det händer dock att personer som är berättigade till plats i särskilt boende placeras i HVB eller familjehem p.g.a. att staden saknar platser i särskilt boende. I dessa fall ska egenavgiften beräknas så att den enskilde, efter att ha betalat egenavgift, har kvar ett belopp motsvarande reducerat minimibelopp enligt avgiftssystemet för särskilt boende med heldygnsomsorg. Om den enskilde inte har kvar detta belopp kan jämkning av egenavgiften ske enligt 9 kap 4 § SoL.

Krav på ersättning och eftergift

Om den enskilde inte frivilligt har betalat den beslutade egenavgiften kan stadsdelsnämnden med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om återkrav hos länsrätten.

Av lagstiftningen framgår att det är kommunen, d.v.s. stadsdelsnämnden, som kan väcka talan mot den enskilde om han/hon inte betalar egenavgiften. Nämnden kan

inte delegera rätten att driva in dessa avgifter via länsrätten till en institution. Inte heller kan indrivning av avgiften ske utan vederbörligt beslut i länsrätten. Nämnden ska väcka talan hos länsrätten inom tre år från det kommunens kostnad uppstod.

Kommunen kan inte få tillbaka något belopp om det innebär att den enskilde, genom att återbetala hela eller delar av skulden, inte klarar sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt. Nämnden bör därför göra en ekonomisk bedömning av den enskildes möjligheter att betala innan talan väcks hos länsrätten. Enligt 9 kap. 4 § SoL kan nämnden besluta om att helt eller delvis efterskänka sin fordran.